

Володимир Балух: Мені «зеки» ребра ламали на замовлення адміністрації

Активіст — про приниження і знущання у російських тюрмах, часи «мешковщини» у Криму, зв'язкову УПА, яка очолювала роздольнинських націоналістів, та миттєвості щастя з Адою Роговцевою
» стор. 4—5

«АДВОКАТ» Віктор Медведчук — агент КДБ (ФСБ) «СОКОЛОВСЬКИЙ»

Маловідомі факти із біографії кума Путіна
» стор. 6—9

Банки повні грошей

Вітчизняна фінансова система отримала максимальний прибуток за останній час, переходить на міжнародні стандарти, але перебуває у стресі через проблему з ПриватБанком
» стор. 11

Україна молода

Середа, 6 листопада 2019 року

№ 124 (5581)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 24,798 грн
1 € = 27,669 грн
1 рос. руб. = 0,387 грн

Що розуміє Труба

Директор Державного бюро розслідувань скаржиться на нестачу слідчих, водночас навантажуючи їх більш ніж сумнівними справами. Наприклад, «розслідуванням» Керченського рейду та кримінальним переслідуванням двох чудових українок — критиків президента Зеленського

» стор. 10

Мелінда Сіммонс
посол Великої Британії в Україні

«Рік тому правозахисниця Катерина Гандзюк померла після того, як її облили кислотою. Щиро співчуваю її родині та сподіваюся, що злочинці будуть притягнуті до відповідальності якомога швидше. Ще одна страшна історія насильства проти жінки, яка боролася з корупцією».

■ ПРОТИСТОЯННЯ

Кадило «братків»

Чому поліція лобіює інтереси Московського патріархату

Тарас ЗДОРОВИЛО
Вінницька область

Із наданням Україні Томосу почався масовий перехід релігійних громад, підпорядкованих Московському патріархату, під «крило» Київського, перейменованого в Православну церкву України. І процес самоусвідомленого людьми вибору міг би бути масовішим і швидшим, якби не чинили перепони московські попи і куратори.

Кричущо-показовою є ситуація, що склалася на Вінниччині — в селі Лука-Мелешківська, розташованому поблизу обласного центру. В ньому близько тисячі людей, котрі не так давно ходили до старовинного дерев'яного храму (пам'ятки місцевого значення), що підпорядковувався УПЦ Московського патріархату. Після отримання Томосу, як і сотні громад по всій Україні, лувківчани сказали «ні» Російській православної церкві та вирішили перейти до Православної церкви України, провівши, як годиться, голосування — прийшовши до клубу з паспортами й отримавши бюлетені. Лише 20 односельчан були проти. Як відомо, реєстрація є останньою юридичною процедурою переходу громади, яку має зафіксувати саме державний реєстратор.

Головним у Вінницькій області у справах релігії є Ігор Салецький — саме він уперше в нашій державі оформив документально на Вінниччині перехід громад із Московського патріархату до автокефальної ПЦУ. Але наразі чиновник за свою роботу розплачується, тому що УПЦ МП затягала його по судах, а з недавніх пір підключилася і... поліція, порушивши проти нього справи з вимогою звільнення з посади. «Я відчуваю на собі той тиск, безпідставні звинувачення, щоб наочно показати для всіх державних службовців, що може бути у випадку, якщо ви будете ухвалювати таке рішення», — говорить Ігор Салецький.

Більше того, на кожну службу російські священники возять із собою «вірян-тітушок», які провокують місцевих жителів і влаштовують бійки. Де-факто благословляє ці десанти «спортсменів» Вінницька єпархія Московського патріархату, очолювана владикою Варсанофієм. Цей священнослужитель, не приховуючи східства, називає «прибульців» представниками «молодіжних гуртків», «братств» чи «недільної школи». «Виконували вони історичну місіонерську місію. Допомога в охороні храму», — заявляє церковний чин.

Адвокат Сніжана Чубенко, котра захищає громади ПЦУ у Вінницькій області, й зокрема Лука-Мелешківську, каже, що майже всі справи про побиття членів православної церкви закриваються, хоча вірян ПЦУ постійно тягають на допити, а натомість усі заяви членів Московського патріархату — розслідуються.

«У мене не викликає сумніву те, що поліція лобіює на території Вінницької області інтереси Московського патріархату. Будучи юристами, будучи людьми, які мислять стратегічно, Московський патріархат зрозумів, що їм треба вибити з колії і поставити на коліна державний орган в особі Салецького як начальника управління», — каже адвокат.

За словами митрополита Київського і всієї України, предстоятеля Православної церкви України Епіфанія, який отримав цей чин 15 грудня 2018 року, за 9 місяців до ПЦУ приєдналися понад 7 тисяч парафій. І цей процес переходу, незважаючи на шалений спротив москowitzів, не зупинити! Дивує лише, чому поліція на Вінниччині займає відверто промосковську позицію, гальмуючи незворотні процеси? ■

■ НА ФРОНТІ

Щоб правду не фіксував

Російські окупанти обстріляли школу і безпілотник міжнародних спостерігачів

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

Офіційно зафіксовано 20 випадків порушення режиму вогню збройними формуваннями Російської Федерації та їхніми посіпаками за добу, 4 листопада. Противник обстрілював позиції підрозділів Об'єднаних сил із заборонених Мінськими домовленостями мінометів калібрів 120 мм та 82 мм, із гранатометів різних систем, стрілецької зброї та протитанковими керованими ракетами (ПТКР), зафіксовано і вогневу активність ворожих снайперів.

На донецькому напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Схід» ворог обстріляв позиції Об'єднаних сил неподалік Водяного, Гнутового, Старогнатівки, Пищевика, Красногорівки, Мар'їнки. На луганському напрямку в районі відповідальності ОТУ

«Північ» противник здійснив обстріли поблизу Новотошківського, Новгородського, Залізного, Троїцького, Кримського, Хутора Вільного, Ново-луганського.

Офіційні джерела повідомляють, що втрачено зафіксовано.

На час потужного обстрілу наших позицій російськими окупантами у районі Новотошківського дітей, які перебували у школі, було евакуйовано до бомбосховища. Жертв серед цивільного населення немає. Після закінчення обстрілу навчання продовжилось.

Окупанти намагалися знищити безпілотник Місії ОБСЄ. Представники її спостерігали за ситуацією у районі населеного пункту Чермалик Донецької області. Коли літальний апарат пересік лінію розмежування та виконував свої функції над тимчасово окупованою територією, о 12.09 про-

■ СТАТИСТИКА ВІЙНИ

За даними Організації Об'єднаних Націй (російськомовна сторінка), з початку війни на Донбасі, що розв'язана внаслідок агресії РФ, загинуло понад 3 тис. 300 мирних жителів.

За даними ООН, за п'ять із половиною років війни ще близько 9 тисяч цивільних отримали поранення або були травмовані.

Крім того, 1,3 мільйона осіб стали внутрішніми переселенцями; 3,5 мільйона потребують допомоги.

Також в ООН зазначають, що в результаті війни з'явилася «лінія зіткнення» на території 427 км, що перекрила місцевому населенню доступ «до основних послуг».

тивник випустив у його бік вісім черг зі стрілецької зброї, а через сім хвилин — ще п'ять черг. Окрім того, окупанти здійснили спроби впливу на роботу БПЛА засобами радіоелектронної боротьби.

Представники СММ ОБСЄ, щоб запобігти втраті безпілотного літального апарата, змушені були його посадити у місці злету, у районі Чермалика. Такі дії збройних формувань Російської Федерації пов'язані з намірами приховати свою протизаконну діяльність на тимчасово окупованій території України. ■

■ ПРОТЕСТ

Замовники мають відповісти

Небайдужі вимагають покарання нападників на 50 активістів

Свдокія ФЕЩЕНКО

Акції з вимогою справедливого розслідування вбивства херсонської активістки Катерини Гандзюк пройшли у день перших роковин її смерті 4 листопада в кількох десятках міст України і світу. До тисячі людей зібралось на майдані Незалежності й біля офісу президента на вулиці Банковій у Києві. Згодом колона попрямувала під будівлю МВС, запаливши фаєри і вигукуючи «Хто замовив Катю Гандзюк?»

Улітку минулого року на Катерину вилили майже літр концентрованої сірчаної кислоти, який спричинив опіки майже 40 відсотків тіла. Активістка ще три місяці протрималася в лікарнях. У справі про напад, завдяки зусиллям її друзів і журналістів, удалося посадити за ґрати виконавців злочину, проте і замовники, і організатори вбивства — досі на волі.

«Ідеється не тільки про мою дочку, — констатує Віктор Гандзюк. — За останні півтора року, ще до нападу на Катю, були напади на активістів. У списку Гандзюк зараз 50 потерпілих. Жодного з цих злочинців не розкрито. Винних не покарано. Але потрібен прецедент. І він може бути у випадку з Катєю. Тоб-

До акції на підтримку громадянського суспільства в Києві долучився Олег Сенцов. Фото з сайту tyzhden.ua.

то заарештовані, засуджені, покарані. Тоді буде зрозуміло, що система змінюється».

Віктор Гандзюк запрошував Володимира Зеленського вийти до учасників акції «Рік без Каті». Але, зрозуміло, нинішнього президента активісти не дочекалися.

Тим часом у Верховній Раді вже зареєстровано законопроект депутати Соломії Бобровської з фракції «Голос» про створення нової тимчасової слідчої комісії щодо розслідування вбивства Катерини Гандзюк і нападів на інших громадських активістів. Щоправда, ефективність роботи ТСК усе під сумнівом. Бо «Опо-

зиційна платформа — За життя» пропонує включити до її складу... Іллью Киву. А це саме він після нападу публічно називав Катерину Гандзюк корупціонеркою (в ефірі Еспресо.TV він заявив: «Я знаю, що Гандзюк сиділа на розворовуванні городского бюджета»). Подібне в Херсоні казали переважно місцеві прихильники «русскої весни» або ті, кому Катя якраз «перейшла дорогу» антикорупційною діяльністю). Віктор Гандзюк подав на Киву в суд і, що й очікувалося, в червні цього року його виграв. Хоча Ілля Кива рішенням суду не поспішає виконувати: спростувати інформацію і сплатити судовий збір. ■

■ СПРОТИВ

Шана... КДБ

Активісти вимагають зняти меморіальну дошку генералу

Лариса САЛІМОНОВИЧ

На будинку №8 по вулиці Свободи у Харкові днями установили меморіальну дошку колишньому начальнику управління КДБ у Харківській області генералу-майору Юрію Шрамку. Після успішної кар'єри чекіста, вже в роки не-

залежності, володар орденів Червоної Зірки та Трудового Червоного Прапора перекаваліфікувався у фінансиста, очоливши правління ПАТ «Реал Банк». У його послужному списку є також посада віце-президента банку «Грант» і звання почесного громадянина міста Харків та Харківської області.

Ця подія викликала неоднозначну реакцію у мешканців міста. Ще у серпні представниця Українського інституту національної пам'яті Марія Тахтаулова повідомила, що звертатиметься до мерії з вимогою не встановлювати пам'ятний знак, оскільки він суперечить закону «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного тоталітарних режимів».

А вже після встановлення дошки активісти патріотичної організації «Світанок» пригрозили знести дошку, оскільки

Юрій Шрамко, за їхньою інформацією, причетний до пресування демократичного руху Харкова. «Саме за його головування у місті були заарештовані та засуджені до семи років таборів правозахисник Генріх Алтунян, лікар-психіатр Анатолій Корягін, історик Євген Андупов. — написали активісти у «Фейсбукі». — І саме «під крило» до Шрамка, під гласний нагляд КДБ був засланий у 1983 році до села Безлюдівка Харківської області поет-дисидент Степан Сапеляк із Західної України, який відбув п'ять років у таборах і в'язницях і три роки заслання на Колимі».

Як скоро патріотична громадськість міста доб'ється демонтажу меморіального знаку — наразі невідомо. Але, схоже, місцева влада своїм дозволом на встановлення дошки створила ще один привід для ідеологічних конфліктів. ■

Ірина КИРПА
Херсонська область

Берег річки Дніпро у Херсонській області усіяний мертвою рибою: щось з'їдають чайки, щось розтягнуті звірі, а решта потрапить на стихійні міські ринки... Співробітники Херсонського рибоохоронного патруля зафіксували масовий мор риби неподалік піщаного кар'єру Херсонського морського торгового порту. Загальна кількість загиблих водних біоресурсів — близько 2 мільйонів особин: тарань (близько 960 тис. штук), плоскирка — не менше 933 тис. штук, судак (молодь) — 30 тис. особин, а також короп — 9 тис. штук. Ділянка водогиби, на якій зафіксована загибель риби, становить 300 метрів у довжину та 10 метрів у ширину.

При візуальному огляді патрульні встановили, що вода має неприємний специфічний запах сірководню.

■ ЕКОЛОГІЯ

Пробили дно

Загибло понад 2 мільйони річкових мешканців у Дніпро-Бузькому лимані

За попередніми висновками працівників рибоохоронного патруля станом на 4 листопада, причиною загибелі риби стали роботи з поглиблення дна з метою видобутку піску. Як результат — порушився рельєф дна, де містився отруйний сірководень. Саме він і викликав задуху риби.

Директор департаменту екології Херсонської ОДА Юрій Попутько заявив, що «це одне з наймасштабніших екологічних лих за останні десятиліття на Херсонщині», бо катастрофа сталася саме у тому кар'єрі, куди риба зайшла на зимівлю. Це озна-

чає, що навесні наступного року кількість риби та річкових мешканців у Дніпрі та її притоках різко зменшиться.

На місці природної катастрофи працюють співробітники Херсонської екологічної інспекції, оцінюють збиток, заподіяний навколишньому середовищу, а також представники екологічної інспекції Чорного моря та слідчо-оперативної групи Голопристанського відділку поліції.

На думку директора департаменту екології та природних ресурсів ОДА Юрія Попутька, паралельно потрібно силами Держпродспо-

живслужби моніторити навколишні ринки, бо місцеві жителі вже прибули на місце екологічної катастрофи та старанно збирають загиблу рибу, напевно, щоб потім продати її.

Як повідомив заступник начальника облУМВС Одеської області Микола Вербицький, за фактом масової загибелі риби слідчі Голопристанського відділку поліції внесли до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості за ознаками кримінального злочину, передбаченого ч. 2 статті 242 КК України («Порушення правил охорони вод»). Призначено проведення необхідних експертиз повітря, води та ґрунту, дослідження проведуть фахівці-екологи з Одеської області.

У разі підтвердження порушення правил охорони вод винним особам загрожує обмеження або позбавлення волі на строк до 5 років. ■

■ ВИСОКА НОТА

Вхід вільний для прогресу

В Одесі заохочуватимуть до оперного мистецтва

Титан оперного менеджменту Ніколас Пейн. Фото надане Open Opera Ukraine.

Валентина КАЩЕНКО

Гарячі дискусії здатне викликати високе мистецтво, яке намагається новими формами та способами сформувати якнайширше коло поціновувачів. Тому Open Opera Ukraine збирає професійну спільноту, щоб обговорити актуальні можливості оперного мистецтва. Дев'ятого листопада в Одесі за підтримки Українського культурного фонду відбудеться відкритий міжнародний форум Open to Progress («Вхід вільний для прогресу»).

Серед учасників буде титан оперного менеджменту Ніколас Пейн, який із 2003 року є директором Opera Europa — організації, що об'єднала європейських професіоналів цього музичного напрямку. У багажі професійного досвіду цього фахівця трохи не три десятки років успішної роботи в різних оперних компаніях Великої Британії: він був фінансовим директором Національної опери Уельсу та керував Лондонською Королівською оперою. Тож не буде перебільшенням стверджувати, що Ніколас Пейн знає про оперу все: від маркетингової стратегії та фінансового менеджменту до планування репертуару театру. Тому дискусувати з професіоналом такого рівня буде особливо корисно.

Загалом програма форуму складається з трьох панельних дискусій. Наскрізною темою обговорень стануть питання ключових змін оперного мистецтва останніх років та прогнозування викликів для упередження небажаних наслідків.

На першій панельній дискусії співзасновниці Open Opera Ukraine Галина Григоренко, Анна Гадецька та Наталя Хмільська разом із Ніколасом Пейном (Nicholas Payne) — директором мережі європейських оперних компаній Opera Europa, поділяться висновками, інсайдами та власними рефлексіями щодо нещодавньої конференції Opera Europa «Побудова мостів», що відбулася 24–27 жовтня у Страсбурзі (Франція) та Карлсруе (Німеччина). Потім представники оперних театрів України та європейських театрів-членів мережі Opera Europa обговорюватимуть сучасну долю оперного формату. А наостанок представники медіа, наукової спільноти та оперних театрів аналізуватимуть можливі стратегії створення комунікаційного простору, який би залучав до опери молоді аудиторії.

Окрім того, в рамках програми учасники форуму подивляться прем'єру «Травіати» Дж. Верді Одеського Національного академічного театру опери та балету (режисер-постановник — Євген Лавренчук, диригент-постановник — В'ячеслав Чернухо-Воліч). За підтримки куратора «Лабораторії молодих критиків», доктора мистецтвознавства Юрія Чекана її учасники опублікують критичні огляди побаченої прем'єрної опери. ■

■ «ДОНБАСНАШ»

Суржик хоче до «руського міра»

Філологічне питання в політичній площині

Олег САЖИН
Донецьк

Ватажки самопроголошеної «ДНР», вочевидь, передбачаючи недовге життя своєї «держави», просто пнуться зі шкіри геть, щоб улаштуватися у існуючій світобудові, добитись визнання цивілізованого світу. Зазвичай держави домагаються цього завдяки високорозвиненому виробництву та достойному рівню життя свого населення. Ну а якщо ні того, ні іншого немає, тиснуть на пропаганду, обіцяючи народу усілякі блага та, щоб віра у людей не згасала, проводять безліч різних заходів.

Саме цим шляхом і просувається «преславна» «ДНР»: тут що не день, то який-небудь захід, якому намагаються надати всесвітньої значущості. То зберуть якийсь форум, то симпозиум, то ще якесь збіговисько з високою метою. Результат, звісно, нульовий, як із будь-якої пустопорожньої балаканини.

Ось тільки днями пройшов гучно розрекламований інвестиційний форум африканських країн, аж тут учені, які ще де-не-де водяться, проводять «Донецькі читання: осві-

та, наука, інновації, культура і виклики сучасності».

З такої досить довгої назви видно, що у «ДНР» вирішили просунути вперед все громадське життя, і не тільки на Донбасі, а й у всьому так званому «руському мірові». З чого ж почати? Звичайно, з освіти, де куються кадри тих, хто просуватиме історію. Донецькі виші пишуться своєю історією, рахуючи свій стаж і заслуги з моменту заснування у минулому сторіччі. Однак сьогодні це далеко не ті виші, що були до сепаратистської війни. Більшість учених та викладачів виїхали до інших областей України і Росії. Щоправда, деякі з учбових закладів одержали російську акредитацію, та це, швидше за все, з поблажливості до старих заслуг.

Про якість викладання на філологічному промовисто говорить такий факт: десь рік тому я побився об заклад зі знайомим викладачем-філологом — пропонуємо десяти випускникам провести з ними диктант рівня 9–10 класу. І якщо хоч один із них напише його на «5», то ставлю дужину коньяку. Мій філолог замислився і відмовився...

Малюнок Івана СЛОБОЖАНСЬКОГО.

Суто наукова діяльність теж головним чином залишилася у минулому. Раніше у Донецьку був науковий центр, що об'єднував понад десяток таких провідних НДІ, як фізико-технічний, фізико-органічний інститут, інститут гірничої справи та інші провідні інститути АН України. Зараз вони всі без роботи, розгубили кадри.

Варто уваги, що організатори дуже хвалилися успіхами філологічного факультету Донецького університету

за начебто великий внесок у розвиток російської мови. Але у чому полягає цей внесок, важко сказати. Можливо, у вдосконаленні так званого донецького суржика? А він таки став іншим, отримав свободу, до нього увійшли військові терміни, слова з ком'ютерно-інтернетної мови, та став набагато витонченішим, ніж відома суміш французького з нижньгородським.

Отож-то він збагатить «великій російській»!.. ■

Ірина КИРПА

На тлі скорочення поголів'я овець у цілому по Україні Херсонська область змогла зайняти провідні позиції та вибитися у лідери з настригу від однієї вівці. Південна область посіла перше місце у загальнодержавному рейтингу із середнім результатом по регіону — 3 кг вовни з кожної вівці. Тоді як такий середній показник по країні — утричі менший, 1 кілограм.

Основним фактором для розвитку вівчарства стала потужна наукова база, яка представлена Інститутом тваринництва степових районів «Асканія-Нова», Херсонським державним аграрним університетом, а також власне селекційна розробка херсонських вчених, а ще наявність підприємств, які традиційно займаються розведенням овець у регіоні.

Завдяки активній роботі у цьому році на Херсонщині з'явилися бройлерні ягнята та вівці романівської породи з найкращою у світі овчиною. Як повідомляє Департамент агро-

■ РЕКОРДИ

Золоте руно

По три кілограми вовни з кожної вівці

промислового розвитку Херсонської ОДА, бройлерних ягнят отримали шляхом схрещування генотипів трьох м'ясних порід: двох закордонних та однієї української — асканійської селекції.

— Ми вже отримали у другому поколінні генотипи, які добре почувуються на півдні України, — розповів директор Інституту тваринництва «Асканія-Нова» — Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства Юрій Вдовиченко. — Всі селекцій-

ні розробки проводяться з урахуванням сучасних вимог.

На півдні України вівчарство знову поступово стає популярним та перспективним бізнесом. Покупці з Туреччини вже зацікавилися можливістю купити на Херсонщині 10 тисяч голів живих романівських овець молодого віку для розведення на території своєї держави. Овечу вовну охоче використовують для виробництва одягу, ковдр, подушок та інших предметів побуту. Хоча вівчарам вовною займатися не вигідно, адже закупівельна ціна сировини навіть із цінних порід невисока. Наприклад, у минулому році кілограм напівтонкорунної вовни у фермерів купували за ціною від 20 до 40 гривень. Для порівняння: стрижка однієї вівці обходиться приблизно у 25 гривень.

— Херсонщина має сприятливі кліматичні умови для розвитку вівчарства, його відродження доцільне та економічно обґрунтоване, — каже голова облдержадміністрації Юрій Гусев. ■

СИЛА ДУХУ

Володимир Балух: Мені «зеки» ребра ламали на замовлення адміністрації

Активіст — про приниження і знущання у російських тюрмах, часи «мешковщини» в Криму, зв'язкову УПА, яка очолювала роздольнинських націоналістів, та миттєвості щастя з Адою Роговцевою

Валентина САМЧЕНКО

Синьо-жовтий стяг над будинком в анексованому РФ Криму, табличка на стіні «вул. Героїв Небесної сотні, 18» та відмова від російського паспорта стали маркерами громадянської позиції Володимира Балуха з невеликого поселення Серебрянка Роздольнинського району, яке раніше було Октябрьдорфом, а в часи кримськотатарських назв — Мунусом. Демонстративна «зухвалість», яку розтиражували ЗМІ, псувала Росії пропагандистську картину про масовий найвищий ступінь радощів усіх кримчан від «добровільного» приєднання. Тому проти Володимира Балуха сфабрикували загалом три кримінальні справи, покараннями за які стали спочатку 320 годин виправних робіт, які замінили на 40 днів позбавлення волі з відбуванням покарання в колонії-поселенні; а не присмиривши малими термінами, підкинули патрони і засудили 4 серпня 2017-го до 3 років і 7 місяців колонії загального режиму, які після апеляції зменшили на... 2 місяці. Ще додали статтю за нібито дезорганізацію роботи закладів позбавлення волі із застосуванням насилля до їхніх співробітників. І термін ув'язнення перетворився на 4 роки й 11 місяців.

Цьогоріч 7 вересня 48-річного Володимира звільнили в рамках обміну ув'язненими між Україною і РФ. «Україна молода» поспілкувалася з активістом у Києві, щоб дізнатися, як формувався проукраїнський стержень поглядів і переконань у кримчанина.

Двічі поговорив з Олегом Приходьком, а через пару днів його ув'язнили...

■ **Володимире, коли зустріла вас 14 жовтня на багатолітній акції «Ні — капітуляції!» у центрі Києва, ви були зі своїми — кримчанами. Як часто спілкуєтесь із земляками тут, у столиці?**

— Насправді неможливо порахувати, зі скількома я спілкуюся. Дуже велика кількість людей. Багато хто намагається мені допомагати. Зараз, скажімо, у мене є ключі від квартири земляка, який їздив в експедицію, уже повернувся, але не мали часу зустрітись. У його квартирі мої речі лежать. Кримчанка мені житло підшукувала.

■ **Чи багато серед вам знайомих кримчан, які нині в Києві, переживає власні трагічні історії, подібні до тієї, яка спіткала журналістку Ларису Волошину? Її сина в Криму ув'язнили на 3,5 року за сфабрикованим звинуваченням власне за її публічну позицію стосовно анексії Росією української території.**

— У пані Лариси особлива ситуація. Зокрема, у Києві мешкають ті, з ким я в одних часових рамках перебував у СІЗО у Сімферополі.

■ **Чи часто спілкуєтесь з проукраїнськими налаштованими людьми, які залишилися у Криму? На вашій сторінці у «Фейсбук» нещодавно була подяка за дружбу від почесного президента регбійного клубу, який написав: «Я єдиний у куртіці «Україна» постійно ходжу в Феодосії. Не чіпають, тому що добре відомий у місті по спорту».**

— Звичайно, підтримую зв'язки. Але особливо цього не розголошую, бо двічі поспілкувався з Олегом Приходьком із Сак — і через пару днів його ув'язнили. Я розумію, що, найімовірніше, це сталося би і без наших розмов. Але після цього з певним застереженням ставлюся до афішування спілкування з тими, хто залишається у Криму.

■ **На нещодавній зустрічі митрополита Київського і всієї України, предстоятеля Православної церкви України Епіфанія зі звільненими з російських в'язниць ви були разом із дружиною. Де сім'я перебувала, коли ви були зааратовані?**

— У мене сім'я по всьому Криму. В Севастополі живе син, у нього вже своя сім'я, у мене вже є внук. Те, що рідні залишаються там, поки що не дає мені можливості діяти зовсім вільно. Сподіваюся, найближчим часом це питання вирішиться — і зрештою будуть мої рідні поза анексованою Росією територією. Це розв'яже мені руки насправді, допоможе робити рішучіші кроки і заяви.

■ **На зустрічі з Епіфанієм ви були у вишиванці, але не тій, яку вам гаптували цьогорічного літа як оберег тернопільські майстри. Їхній подарунок уже вдягали?**

— На той час тернопільська вишиванка ще не дісталася до мене. Бо спочатку поїхала у Крим. Я її вдягав на зустріч у Кримському домі. А до Епіфанія я вдягнув сорочку, вишиту руками вимушеної переселенки з Криму, яка зараз разом із дітьми в континентальній Україні.

■ **Вас можна побачити абсолютно щасливим на нещодавньому фото з Адою Роговцевою. Ви дивилися виставу, де вона грає?**

— Так, це були миттєвості щастя. Це збіглося з тим, що мій син повертався того дня через Київ із Франції, куди на конкурс возив свої вина. Він був іще з одним співробітником, я їх зустрів. І ввечері 19 жовтня ми пішли дивитися у театр «Сузір'я» виставу «Схоже на щастя», в якій грають Ада Роговцева і Світлана Орліченко. Коли усі розійшлися, я мав щастя особисто познайомитися з пані Адою Миколаївною. Ми тепло поспілкувалися. Задоволення і захоплення від усього я бачив і в очах сина.

Для мене пані Ада є іконою з дитинства. Вперше я її побачив у фільмі «Вічний поклик» (незважаючи на деякі ідеологічні моменти, я його люблю донині і переглядаю, коли є можливість). Поряд із нею відчуваєш себе охопленим її ореолом щирості і мудрості.

Більше того, я зустрів її і наступного дня на зйомках документального фільму. Є архівне відео, де Ада Роговцева прямує біля муру Михайлівського собору. А знімали, як вона проходить у тому ж місці, але вже біля Стіни пам'яті з фотографіями тисяч загиблих у війні на сході України... Це біда наша.

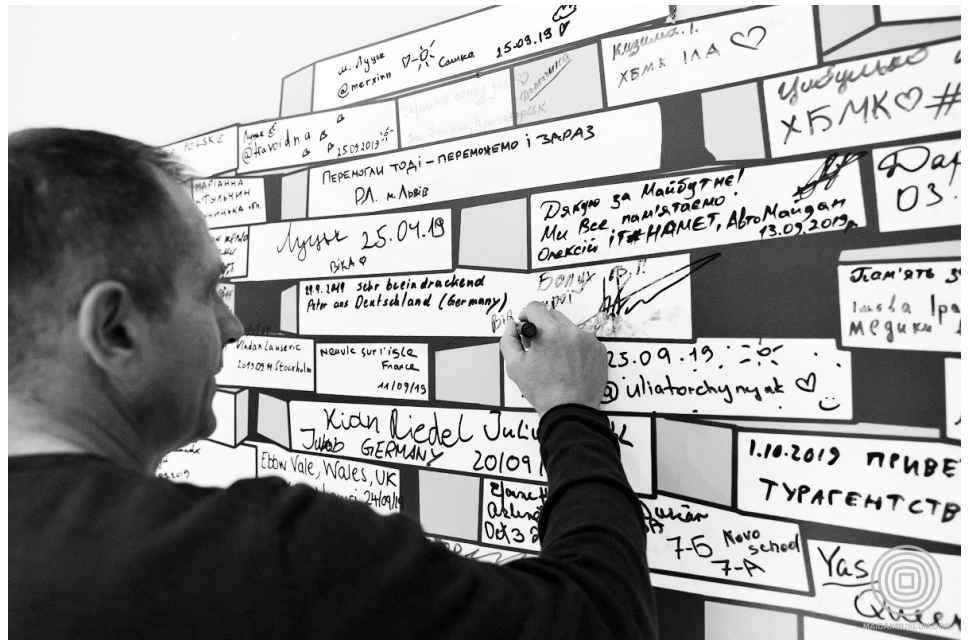
Національність сестри «русская» у бібліотечному формулярі збентежила

■ **Як адаптуєтесь до Києва?**

— Взагалі, важкувато звикати до такої кількості людей. У мене були спроби в минулому житті жити у місті, коли намагався заробити гроші у Сімферополі (у Криму з нормальною оплачуваною роботою завжди були проблеми). Довго не затримувався, бо це не моє. Мені потрібен простір, треба кожну людину знати, привітатися зранку з усіма, кого зустрічаєш. Але, зрештою, у тюрмі я дійшов висновку, що в житті не буває якоїсь константи, завжди щось змінюється. Тут — не гірше, ніж у тюрмі, повірте (гірко усміхається. — Авт.). Не найстрашніший іспит — пристосовуватися до Києва.

■ **Повернувшись в Україну, відчуваєте якісь суспільні зміни навколо?**

— Що мені імпонує: більше української мови чути. Цей позитивний момент говорить особисто для мене про те, що рухається у напрямку справедливості, може, не з тією швидкістю, з якою би хотілося. Але, як написано у псалтирі: даремно трудиться будівничий, якщо не Господь буде дім;

Володимир Балух після вечора спогадів «Політв'язні: ціна переконання». Фото Музею Майдану.

Із Божою допомогою, з любов'ю в серці створиться диво.

■ **Коли ви остаточно вирішили, що говоритимете українською мовою? У найвідомішому відео 2016 року із Серебрянки ви говорили російською.**

— Тоді з журналісткою Юлією Стець я спілкувався російською, бо вона нею ставила запитання.

У наших стосунках із мамою завжди присутня українська мова. Заходячи у двір своєї хати, я інакше не спілкувався. Мама, яка родом з Івано-Франківщини, мене народила у Криму, я весь час там жив. Тато (у 2008 він залишив цей світ) — із Хмельницької області.

Перші мої уроки української мови були, коли я перший клас закінчив. Перед тим тато купив машину і влітку ми вперше поїхали майже на місяць в Україну (так казали у Криму) провідати всіх родичів. Моя мати сиротою виросла, але ми знали, що її мати жива, тоді її розшукали. Після цього такі поїздки стали регулярними, хоча мене не кожен раз брали — періодично залишали дома «на хазайстві». Коли приїздили до родичів, уже наступного дня я починав говорити українською, звичайно, вона була геть засмічена суржиком. А вже згодом прийшло усвідомлення, що українськість із мовою нерозривно зв'язана.

Був іще один випадок у першому класі, коли я тільки навчився читати. Учителька на канікули дала список літератури. Я пішов у бібліотеку, де мене запитали, чи є карточка. Не надто розуміючи, про що мова, сказав «так». І дістали картку моєї сестри, відклали убік, а на ній я почитав у стрічці національність — «русская». Для мене це стало подразником. Вдома почав із Надею дитячі розбірки: «Ти у нас русская?» До того сестра, на 4 роки старша, наді мною завжди верх брала, а то я її вперше переміг.

■ **Чи часто спостерігали, що кримчани переходили на українську мову?**

— Я знаю сім'ю, яка зібралася одного дня і спільно вирішила, що всі говоритимуть лише українською мовою, принаймні в родині. Льоша із Запоріжжя, його дружина Світлана — кримчанка, я її з дитинства знаю, і двоє уже дорослих синів. Вони після анексії довго вагалися, чи залишити Крим (бо мали упорядкований дім, тільки насадили виноградник, мигдаль збирали мішками зі своїх п'яти дерев). Врешті-решт, за безцінь усе продавши (я це називаю «подарували»), поїхали у Запоріжжя, будують дім поблизу в селі.

Привіт від РУХу й осередок КУН

■ **Ви вже у 2006 році, а потім ще 2010-му балотувалися у Верховну Раду Криму. Коли ви стали активістом, почали займатися політикою?**

— Коли «мешковщина» була, у 1992 році, наметове містечко перед Верховною Радою АРК пам'ятаю — за від'єднання Криму від України. Бабульки — як чачлики невмирущі — біля пам'ятника Леніну (я потім упізнавав їхні обличчя у 2004-му, 2013-му на мітингах). Перед ними стояла трілітрова банка для збору коштів. Ми, троє студентів, підійшли, дістали асигнацію — тоді ще купони була — і написали на ній «Привіт від РУХу», випхнувши у банку так, щоб слова було видно. Допоки бабульки не додивилися, були задоволені, що «і молодьож нас піддерживает». А коли побачили — такі прокльони я вперше у житті чув.

Я після армії навчався в сільськогосподарському інституті (трохи згодом він став університетом), за 10 км від Сімферополя по Харківській трасі. Це ті часи, коли, відправляючись у місто, дорогою можна було натрапити на один труп, а метрів за 500 — на інший, чути неподалік постріли. Ще та вакханалія була! Після третього курсу я перевівся на заочне відділення, у мене вже була сім'я, дитина, батькам важкувато стало. Але тоді нас іще не переслідувало відчуття, що справді готують від'єднання Криму від України.

Можливо, трохи випадково в активну політичну площину занурився у 1999 році, став керівником районного виборчого штабу кандидата у президенти Євгена Марчука. Від тих часів постійно був задіяний або в окружній, або у дільничній виборчих комісіях.

■ **Як потрапили до КУН?**

— У 2004 році під час Помаранчевого майдану познайомилися з керівником Кримської організації Василем Овчаруком. Власне, у Роздольному живе, їй 96 років — хай їй дає Бог здоров'я! — Теодозія Кубилянська, зв'язкова УПА, яка сиділа у сталінських таборах. Вона очолювала донедавна районну організацію КУН, особистим прикладом надихала любити Україну. У мене ніколи не було бажання приєднатися до політичних партій. Але так усе збіглося: і знайомства, те, що КУН не був поміченим у меркантильних розборках. До речі, у 2010 році я вийшов із КУНу через незгоду з позицією партії на президентських виборах.

Із російської в'язниці кримчанин Володимир Балух повернувся в рамках двостороннього обміну 7 вересня. Зустрічала мама (ліворуч).
Фото Укрінформ-ІАТ.

Охоронці — колишні «беркута» — мстилися за Майдан

■ Якщо РФ незаконно присєднала собі український Крим, а російські ФСБ, так звані правоохоронні органи і суди дозволяють фабрикувати звинувачення і вирок, то не можуть оазами дотримання прав позбавлених волі бути російські слідчі ізолятори і в'язниці. Як часто відбуваються за ґратами дії, які можна назвати нелюдським поведінням чи катуванням?

— Найперше, застосовують моральний тиск. «Так що: хто не скаже, той москаль? Ану, пострібай», — це я почув уперше від поліцейських конвоїрів.

Принизливою є вимога догола роздягатися при перевірках перед черговим переміщенням з одного етапу в інший, бо сучасні металощупачі дозволяють зробити прискіпливий огляд, коли людина лишається у близькі; а ще ж пропускають через просвічуючий апарат і в ручному режимі дооглядають. За ніби непослух або і просто заради розваги можуть валити на підлогу, кайданками фіксувати руки за спиною, стягувати труси і, поставивши ногу на голову, нею пружинити. Тоді відчуття, що може лопнути голова.

Або можуть тримати дев'ять годин у переході від приймального відділення до СІЗО, який поміж собою називають «кішка». Це підвальне приміщення завдовжки метрів 20 між двома сходовими підвищеннями. Там багато труб, з яких постійно тече вода, тому посередині завжди є калюжа. Набивають у цю «кішку» з півсотні людей, усі курять, дихають нема чим. Ні сісти, ні навіть обпертися об стіни не можна, бо вони бруднючі.

Можуть намагатися «присадіть на корти» — щоб людина сіла під стінку, як миша, і «дядю слухала».

До речі, хто найбільше намагався впливати, то це колишні «беркута», які пішли працювати охоронцями. Мстилися за Майдан. Намагалися поламати і переконати, що «єсть великая Россия, і мы за нее...»

А тортури — це Твер. Там ФСБшній заповідник — і близько до Москви, і вже периферія. Роздягають догола, як кабанчика «ложать» на спеціальний столик, накидають наволочку на голову, водою поливають, б'ють руками по вухах, по всьому тілу — шокером.

■ Чи вибудовується нині за неопційної лояльності керівництва торією між ув'язненими ієрархія, щоб «тримати порядок»?

— Співіснування керується кримінальниками у «чорних центрах». Місця, де мені довелось бути, належать до «червоних таборів», де адміністрацією усе керується. Хоча такий поділ умовний. Мені «зеки» ребра ламали на Керчі (де я пробув трохи менше чотирьох місяців) за вказівкою «блатних» на замовлення адміністрації.

■ Які ваші спогади про переїзди

етапувань? Розкажіть про вагони «столипіни».

— «Столипіни» — це не найгірші для мене спогади. Хоча довгі поїздки. Наприклад, із Краснодару до Армавіра — менше 160 км. Але ми були в дорозі понад добу, їхали через Сочі. У вагоні три купе — «одіночки», там є місця у кожному для трьох пасажирів. Ще п'ять купе розраховані на сім осіб, хоча часто набивають туди 10-11-12. Розповідали, що, бувало, що напихали й понад 20 людей. Усе за ґратами.

По коробках сухпаю можна приблизно орієнтуватися, скільки часу доведеться їхати: навіть якщо трохи довше доби — однак дають дві упаковки. До речі, я ніколи не їв їхню баланду. Коли не було можливості харчуватися з передач чи купувати щось у магазині, то їв просто хліб. Сухпай навіть у руки не брав, відразу іншим віддавав. Тричі на день був окріп.

■ Про що розмовляли?

— Був момент, коли я сказав, що ви ще будете пловати на свого Путіна. Бо він примудрився із 45-мільйонного народу зробити ваших кровних ворогів. (Хоч я його не вважаю за особистість — він голова, що говорить, верхівка айсберга ФСБшного, медійне обличчя режиму). «А что, вы нам не братья? Ты только что с нами хлеб ел. А ты знаешь, какое у нас оружие?!» Вони переконані, що війну вів один Порошенко, а народ готовий із ними брататися.

■ Доступ до якої інформації зовні ви мали?

— Дивлячись де. У СІЗО, коли ти сидиш у загальній камері, там був телевизор, зрозуміло, з російськими каналами. Я в 10 різних камерах сидів. Ще на початковому етапі, коли у загальних камерах був, в одній постійно, скільки показували, «Дом-2» дивилися, дець по три години вдень і ввечері. Музичні канали вмикали. Коли починалися новини — там усе про Україну, і як біс вселявся у до того наче адекватних: «Да это ваш Порошенко, я бы его порвал. Убивает людей!» Насправді телевизор дуже впливає. Хоча уже в Керчі серед зеків, навпаки, спостерігав відразу до їхнього режиму. Уже частина людей почала розуміти, у що вляпалися, що велику зону робить Вова з Криму.

Мене спочатку зі здивуванням перепитували: «Ти що, віриш, що Крим повернеться в Україну?» Я відповів: «Звичайно, я сам буду повертати». А потім уже нагадували: «Ты ж не забудь, что нам обещал». Усвідомлення кримчан децю змінилось за останні часи.

Відразу, коли мене тільки закрили, словами за Україну я наражався на велику небезпеку, а вже на другому році в коридорі лунало «Слава Україні!», а з камер у відповідь: «Героям — слава!» Коли святкові салюти у Сімферополі чули, то їх із камер перекривали словами українського гімну. ■

■ ЗАГРОЗИ

Пунктири міжнародної орієнтації

Куди нас веде «новий» зовнішньополітичний курс?

Ярина КОРЧИНЬСЬКА

Здавалося, час наперсточників при владі безслідно минув після Революції гідності. Та то, на жаль, лише здавалося. А що насправді? Той, хто нині прийшов правити на головний пост, ще небезпечніший за «легітимича»? Бо в специфічних місцях обмежень не бував, ран яєчних не знає, і навіть Люськи в береті «набекрень» не має. Щоправда, вивчити її феномен досконало не вдалось. Неперевершений номер із наколотими апельсинами й американським валянками, що так сильно наблизив януковичеву до високого мистецтва, був єдиним доступним широкому загалу. Проте з нинішньою Оленою-прекрасною різюча різниця в рази на користь останньої.

Тобто, нинішній гарант майже невразливий.

Він вивчив незнайомі йому своєю суттю слова — «демократичні цінності», «верховенство закону», «свобода слова», «патріотизм», «незалежність» — і декламує їх без запинки і в Україні, і за кордоном. А що — сценічного досвіду чимало.

От і наразі назріла мова про наш «оновлений» зовнішній курс. Питання загострилось найбільше за останні роки, бо національна свідомість нинішньої влади в Україні, схоже, не передбачена жодною внутрішньою програмою, проявляється у повній відсутності міжнародних проукраїнських політичних орієнтирів. У парламенті, за словами голови Комітету Верховної Ради з питань євроінтеграції Івонни Климпуш-Цинцадзе, над законом про особливий статус Донбасу не працюють; риторика щодо країни-агресора розвернулася на 180 градусів. Крім того, щодо Путіна сьогоднішні «стовпи» вітчизняного політикуму, здебільшого з категорії «нелюди», відчують дитячий комплекс меншовартості й рабське бажання домовитися з дядьком Вовою. Дорослішати б їм ще. Чи й це не допоможе? Адже ляльководи постійно втовкмачують, що «вундеркіндам» на чолі української влади необхідно швиденько реалізувати середньовічні плани «старшого брата». І байдуже, що за те, щоб бути вільними від кремлівських фізичних і моральних катівень у сучасній Україні (XXI сторіччя за вікном!), загинули тисячі!

Чи є хоч якийсь шанс зупинити це перепрофілювання з гідної, сміливої країни на неповноцінний додаток до агресивного східного сусіда через неадекватне сприйняття реалій на верхніх щаблях правління? Ще залишається надія на ідентифікаційні заяви закордонних партнерів. Але тут у нас також, схоже, криза насувається.

Для слуг народу Росія — не агресор

Отже, голова Комітету Верховної Ради з питань євроінтеграції Івонна Климпуш-Цинцадзе вважає, що зміна акцентів у риторичі щодо Росії як країни-агресора може коштувати Україні підтримки міжнародних партнерів.

«Мене турбує, що буквально впродовж останнього тижня з вуст різних чиновників, політиків, включно з президентом України, прозвучали тези про те, що вже дедалі менше наше керівництво вважає роль РФ у цьому конфлікті (на Донбасі). Пішла риторика від нових радників секретаря РНБО і президента, що нам треба досягти примирення всередині країни з окупованими територіями», — зазначила Климпуш-Цинцадзе.

Це якась паралельна реальність? Чи нова реальність, новий хіт від шоу-бізнесової влади — створювати відчуття, що на Донбасі немає російських військ?

За словами Івонни Климпуш-Цинцадзе, складається враження, що президент не читає щоденних інформаційних повідомлень, які йому готують усі служби, де чітко вказано, які російські підрозділи, зброя, кількість «гуманітарних» конвоїв є і заходять на окуповану територію.

«Це дуже небезпечна зміна акцентів у риторичі, яка може коштувати нам підтримки міжнародних партнерів», — акцентувала голова профільного комітету.

На переконання Климпуш-Цинцадзе, Україна має називати біле білим, а чорне чорним, а скромність і стриманість у риторичі керівництва держави стосовно країни-агресора для неї незрозуміла.

«До речі, я бачу, що пар-

ламентаріям — представникам фракції «Слуга народу» — теж дали інструкції щодо неназивання Росії агресором. Знаєте, це як у тій книзі — тойкогонеможна зивати. Якось так воно сьогодні виглядає. Бо має йтися не тільки про репарації. Це один величезний шматок тих претензій, які ми маємо виставляти Росії, з якими ми далі маємо йти до міжнародних судів, і, очевидно, розраховувати на політичну підтримку міжнародних партнерів у тому, щоб РФ, визнаючи свою вину за цю агресію, за нищення і руйнацію наших територій, за вбивство наших людей, відшкодувала економічні, моральні і матеріальні збитки, не кажучи вже про відновлення територій, повного суверенітету та незалежності України», — наголосила вона.

«Західний світ або буде триматися разом, або програс»

Другий кінець російської палиці може вдарити по декотрих країнах Заходу через фінансово підкріплене загравання з Росією.

Експерт закордонних справ України Павло Клімкін узагалі застерігає Захід від програшу Росії, якщо той не буде триматися разом і налагоджуватиме двостороннє партнерство з РФ без дотримання нею хоча б мінімальних цивілізованих правил.

«Пам'ятаєте фільм «Брекзит»? Якщо не дивилися — дуже раджу. Камбербетч там класний, а грає він керівника кампанії за вихід з ЄС Домініка Каммінгса. І зараз виникли підозри щодо можливого впливу на нього з Росії. Ще з часів, коли він працював там у 1994—1997 роках. Я нікого не хочу звинувачувати, як кажуть, зі стелі, тим більше, що наступно-

го місяця у Великій Британії вибори. Але я завжди казав, що Росія в Брекзит вклалася. І хоче розвалити трансатлантичний світ, якого боїться і одночасно зневажає», — написав Павло Клімкін у «Фейсбуці».

«Це — слабкість, а слабкість у Росії ніколи не поважали. Західний світ або буде триматися разом, або програс — і нам у цьому, хочемо ми того чи ні, потрібно буде грати ключову роль. До цього слід бути готовими», — переконаний експерт.

Чи, може, Європа просто впевнена, що Україна ціною власних життів її постійно рятуватиме від російського самодержавного божевільля? Від реваншу ординців? Від їхньої надмірної геополітичної хтивості?

Та й у тому впливовому, цивілізованому закордонні також є багато чого нам неприємного. Там також активно функціонують персонажі, котрі мають вплив на зовнішню політику й у котрих велика людська повага прокидається до того, хто володіє величезним капіталом. Особливо, якщо вони, первородні «бабки», від крові вже висохли й акуратно відмиті задля спокою демократичної совісті окремих впливових представників закордоння.

А тому ніхто, крім нас, нам не зарадить. Зрозуміла й чесна тактика відстоювання своїх позицій та інтересів — на Сході й постійне тримання в інформаційному тонусі адреналінових прогнозів щодо кремлівських безкрайніх «хотелок» — на Заході, схоже, відсувається у глибину безперспективність, а нова зовнішньополітична стратегія може ввійти в історію коридором ганьби нинішніх керманців і аварійним сходженням з цивілізаційних рейок України. ■

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО,
Герой України, народний депутат України 2-6 скликань, генерал-лейтенант СБУ,
кандидат юридичних наук

(Продовження. Початок — у попередніх номерах «Україна молода» за 3, 4, 10, 11 вересня, 8, 9 жовтня, 5 листопада 2019 року)

На чергових виборах до Верховної Ради у березні 1998 року я й Анатолій Єрмак повторно були обрані народними депутатами у своїх виборчих округах. Ці вибори вперше проводилися за змішаною системою — половина депутатів парламенту обиралася за партійними списками, а друга — у мажоритарних виборчих округах. Причому кандидат у депутати міг балотуватися одночасно і за списком, і в окрузі.

Прихід до влади агента «Соколовського»

Багато політиків звернули увагу на повторне депутатство ексголови СБУ — колишнього куратора агента КДБ Медведчука-«Соколовського». У грудні 1995 року Марчук на довиборах до Верховної Ради був обраний народним депутатом у Миргородському виборчому окрузі Полтавщини, де за нього проголосувало 84% виборців. Я був у нього довіреною особою.

Цього разу Марчук балотувався не в окрузі, де був обраний депутатом, а за списком СДПУ(о) під другим номером, не будучи членом партії (першим у списку був експрезидент Кравчук, який став членом СДПУ(о) перед самими виборами, третім — голова партії Онопенко). Агенти КДБ Віктор Медведчук і Григорій Суркіс у партійному списку були під 4-м і 5-м номерами, але для страховки балотувалися і в мажоритарних округах на Закарпатті, де і були обрані народними депутатами. СДПУ(о) пройшла в парламент на межі прохідного бар'єра 4%, набравши 4,01% голосів виборців.

Ставши народним депутатом, Марчук був обраний головою фракції СДПУ(о) і очолив Комітет із питань соціальної політики і праці (1998 — березень 2000 рр.).

У жовтні 1998 року Медведчук, Суркіс та їхні прихильники нав'язали «внутрішню партійну дискусію», яка завершилася «партійним переворотом» — фактичним вигнанням групи голови партії Онопенка з СДПУ(о). У боротьбі за партійну булаву Євген Марчук підтримав агента КДБ Медведчука-«Соколовського», якого обрали новим головою СДПУ(о). Через рік — чергові президентські вибори, і Марчук розраховував на підтримку партії, яку очолив завдяки йому Медведчук, та на фінансову підтримку бізнесових структур Медведчука-братів Суркісів та інших членів їхньої київської «чудової сімки», які були членами СДПУ(о).

Звідки Кучма знає, що Медведчук — агент КДБ?

Пам'ятаю, як наприкінці листопада 1998 року, після однієї з нарад у Кучми за участі керівників правоохоронних органів, де були присутні і ми з Анатолієм Єрмаком, президент попросив нас залишитися. Кучма був у гуморі, по дорозі у свій службовий кабінет розповідав анекдоти, жартував, а потім несподівано запитав: «Хлопці, а як вам картина, коли шеф КДБ як лакей прислуговує своєму агенту?» Ми, звичайно, згодилися,

про кого йдеться, але виду не подали.

Єрмак перепитав, мовляв, пане президенте, кого ви маєте на увазі? «Та все ви гарно розумієте, не прикидайтеся. Ви ж кадрові офіцери КДБ і добре знаєте, що заступник голови Верховної Ради Віктор Медведчук — колишній агент КДБ, був підконтрольним Марчкуку, коли той керував 5-м Управлінням вашої «контори», — посміхаючись, зауважив Кучма. «Мені про це невідомо, я в КДБ ніколи не працював, у СБУ був призначений улітку 1992 року», — сказав я. «Тепер будете знати, — сказав президент і з сарказмом додав, — дожилися: «стукач» командує шефом КДБ і парламентом, збожеволіти можна».

Прощаючись, Кучма запитав нас, кого маємо намір підтримувати на президентських виборах 1999 року, мабуть, Марчука? Я відповів, що це питання будемо вирішувати навесні наступного року, на з'їзді Співки офіцерів. «Зрозуміло», — з посмішкою в очах сказав президент, потиснувши нам руки.

По дорозі в парламентський комітет Анатолій запитав мене: «Омельяновичу, що за комедію нам влаштував Кучма, що він хотів від нас почути?» «Єрмаче, мені відомо, що Данилович прийняв рішення йти на другий президентський термін і вирішив заздалегідь заручитися підтримкою СОУ (я тоді був заступником голови СОУ), він знає, що Марчук також буде балотуватися, і вирішив принизити його в наших очах, коли говорив, що Марчук «прислуговує Медведчуку», — припустив я. — Згадай, з яким сарказмом Кучма говорив про Марчука. Пом'яни мої слова: ще до Нового року «обрізані есдеки» першими заявлять про підтримку Кучми і висунуть його на другий строк. А Марчука агент КДБ «Соколовський» просто «кине». Медведчук завжди вибирає сильнішого. Зверни увагу, які посади він займає при президентові Кучмі. Окрім того, Кучма — це «дах» бізнесової імперії Медведчука і Суркісів, а це — щорічні мільйонні прибутки. У «адвоката-кадебіста» патологічна жадоба до грошей і влади».

«Ти краще скажи, — звернувся я до Анатолія, — звідки Кучма знає, що Медведчук — агент КДБ? Хто йому про це міг розповісти?» «Швидше за все, сам Марчук доповів Кучмі, хто такий Медведчук, коли президент призначав його в Координаційний комітет або своїм радником, а тепер насміхається над ним», — задумливо відповів Єрмак. Зрештою, вирішили просто запитати про це самого Марчука.

Уже наступного дня мали розмову з Марчкуком. «Євгене Кириловичу, звідки президенту відомо, що Медведчук був агентом КДБ? У мене, під час розмови з Кучмою, склалося таке враження, що це ви йому сказали, і тому він говорив із таким сарказмом про вас», — запитав Анатолій. «Вазіка», — тільки й відповів Марчук. «Євгене Кириловичу, будьте готовим, що Медведчук «всадить вам ніж у спину», на президентських виборах підтримає Кучму, а не вас», — попередив я. «Не думаю, що Медведчук піде на це, він мені зобов'язаний не лише своєю політичною кар'єрою, а ще багато чим. Я його міцно тримаю

в руках... за одне місце», — віджартувався Марчук. «Погано ви знаєте Віктора. Життя покаже, хто з нас правий», — додав я.

Приблизно через місяць після нашої розмови, у грудні 1998-го, СДПУ(о) ухвалила рішення підтримати чинного президента Кучму на виборах 1999 року, а Медведчук і Суркіс очолили один із його виборчих штабів. Через це в тому ж місяці Марчук склав із себе повноваження керівника фракції партії в парламенті, вийшов з її складу і приєднався до депутатської групи «Незалежні».

Після цих подій Анатолій Єрмак якось запитав Марчука, а чи не прийшов час оприлюднити архівні документи, які засвідчують, що Медведчук був агентом КДБ по 5-й лінії, його справжню роль у справах українських дисидентів Литвина, Стуса, Кунцевича та інших? Анатолій також нагадав Євгену Кириловичу, що якби ще в травні 1993 року був даний хід нашим матеріалам про спільні фінансово-бізнесові афери Медведчука і братів Суркісів, то агент «Соколовський» був би в колонії, а не в парламенті, і не вершив би долю України...

Марчук тоді визнав: «Ви, хлопці, виявилися праві і далекоглядніші. Але, якщо я зараз розповім журналістам або виступлю в парламенті і розкажу про минуле агента КДБ Медведчука-«Соколовського», то це буде розцінено як помста з мого боку за те, що Медведчук і очолювана ним партія підтримали не мене, а Кучму. Це по-перше. А по-друге, як це буде виглядати з моральної точки зору, коли керівник спецслужби з політичних міркувань розшифрує свого агента, хай уже й неіснуючого КДБ СРСР? Думаю, що я не маю права цього робити», — сказав Марчук.

Анатолій Єрмак зауважив: «Євгене Кириловичу, тоді реалізуйте архівні документи про Медведчука-«Соколовського» через своїх журналістів або в інший оперативний спосіб, як це СБУ робила не раз. Не можна допускати Кучму на новий президентський строк, а разом із ним і Медведчука до керування Україною. Це ж буде катастрофа!» — емоційно сказав Анатолій.

Марчук відповів, що підозра в оприлюдненні в пресі агентурних документів Медведчука впаде винятково на нього або на нас — офіцерів, які перебувають у кадрах СБУ, але відраженні до парламенту через обрання народними депутатами. Стане відомо, що ви знайомилися з архівними документами, які підтверджують, що Медведчук був агентом КДБ. За вказівкою президента Кучми СБУ порушить проти нас кримінальну справу за фактом розголошення державної таємниці і почне кримінальне переслідування, не виключаю, що генпрокурор внесе до парламенту подання про отримання згоди на притягнення нас до відповідальності, попередив Марчук.

Я відверто сказав, що він, певно, щось недомовляє, а ми з Анатолієм не все знаємо про майбутні президентські вибори і його (Марчука) справжню роль у них. «Але точно знаю одне — непокаране зло породжує абсолютне зло! Чого мені боятися? Генпрокурор Ворсінов уже вносив до парламенту подання про отримання згоди на притягнен-

Побратими Омельченко і Єрмак на цвинтарі Пер-Лашез у Парижі, де в стіні Комунарів похований прах земляка Анатолія — Нестора Махна (фото — липень 1998 р.)

«АДВОКАТ» Віктор агент КДБ (ФСБ)

Маловідомі факти із біографії кума Путіна

ня мене до кримінальної відповідальності за те, що я займаюся оперативною роботою, знайшов за кордоном валютні рахунки Лазаренка, сімейства Кучми, його помічника Волкова і оприлюднив їх», — наголосив я.

Президентські вибори, «канівська четвірка» і агентура КДБ-ФСБ РФ в Україні

Не буду в деталях описувати, як пройшли президентські вибори в 1999 році, місце і роль у них так званої «канівської четвірки», у яку ввійшли Марчук, Мороз, Ткаченко, Олійник, які на могилі Тараса Шевченка на Чернецькій горі у Каневі клятвено обіцяли українському народу висунути єдиного кандидата у президенти, щоб не допустити повторного пришествия Кучми до влади. Як «четвірка», на яку українці покладали свої надії, в найгірших традиціях української політики у найвідповідальніший момент побила горцники і кандидати Мороз та Марчук пішли на перший тур президентських виборів 31 жовтня 1999 року кожен самостійно, хоча напередодні була досягнута домовленість, що узгодженим кандидатом від «канівської четвірки» буде Євген Марчук.

У результаті українцям у другому турі президентських виборів 14 листопада 1999 року довелося вибирати між батьком олігархії, політичної мафії і корупції в Україні, «багатовекторним» проросійським Кучмою і комуністом Симоненком, який, як і агент КДБ Медведчук, був запеклим противником вступу України в НАТО і бачив її лише в «братньому союзі» з Росією.

НРУ був розколотий, Геннадій Удовенко (голова НРУ після загибелі Чорновіла) і Юрій Костенко (заступник голови НРУ з травня 1998 р. по лютий 1999 р.) пішли на вибори окремо. Перший — від НРУ, другий — як незалежний кандидат, на виборах набрали відповідно — 1,2% і 2,1% голосів.

Марчук посів лише п'яте місце серед 13 кандидатів, набравши 8,13% голосів виборців. Для порівняння, Леонід Кучма набрав 36,49%, Петро Симонен-

ко — 22,24%, Олександр Мороз — 11,29%, Наталія Вітренко — 10,97%, решта — два і менше одного відсотка голосів виборців.

Агентура колишнього КДБ СРСР та ФСБ РФ в Україні зробила все необхідне, аби в другий тур не вийшов Марчук, який уже мав чітку національну позицію і прозахідну орієнтацію, спрямовану на зближення з НАТО і ЄС. Кандидати Кучма, Симоненко, Мороз, Ткаченко, Вітренко були противниками вступу України в НАТО.

Нагадаю, що очільником ФСБ із липня 1998 року по серпень 1999 року був Путін, якого Єльцин уже визначив своїм наступником і в серпні того ж року (за два з половиною місяці до наших виборів) призначив прем'єр-міністром РФ. Єльцин святкував перемогу!

«Свій серед чужих, чужий серед своїх»

Після своєї поразки (насправді, як покаже час, це була поразка української нації) Марчук публічно звернувся до своїх виборців підтримати Кучму в другому турі голосування, щоб не переміг комуніст Симоненко. 10 листопада 1999 року (тобто за чотири дні до другого туру виборів) Кучма призначив Марчука секретарем РНБО України, а 25 червня 2003 року — міністром оборони, цю посаду він обіймав до 22 вересня 2004 року.

Після виборів деякі політики і так звані «експерти», які нічого не тямлять у спецопераціях спецслужб іноземних держав «під чужим прапором», говорили, що агент КДБ Медведчук і його куратор Марчук спочатку розділили свої ролі, а потім разом відіграли вирішальну роль в обранні Кучми президентом України на другий термін. Вони не розуміли, яку загрозу для суверенітету України становив комуніст Симоненко з урахуванням того, що керівниками Верховної Ради були представники лівих сил Олександр Ткаченко (голова) і Адам Мартинюк (його заступник), а парламентська більшість — явно проросійською.

На думку члена «канівської четвірки» лідера соціалістів

Редактор Михайло Дорошенко і полковник Григорій Омельченко — їхній дружбі понад чверть століття (фото — травень 1998 р.)

Медведчук — «Соколовський»

Олександра Мороза, Марчук виконував чийсь наказ. «Не хочу стверджувати те, що не можу документально підтвердити, але маю підстави думати про зовнішній вплив на зміну поглядів Євгена Кириловича», — підкреслив Мороз.

Сам Марчук у розвалі «канівської четвірки» звинувачує Олександра Мороза. «Після порушень Морозом домовленостей «канівська четвірка» перестала існувати» («Києвские ведомости», 4 листопада 2000 р.).

Аналітики ж зазначали, що відповіддю на запитання, хто винен у цій історії, звичайно, міг стати той статус, який після президентських виборів 1999 року отримав Марчук.

Можливо, в ролі, яку відіграв екскерівник КДБ-СБУ Марчук на президентських виборах, криється розгадка і того, чому він не обнародував архівні агентурні документи про агента КДБ Медведчука під псевдонімом «Соколовський» та які він виконував завдання, зокрема й не лише як адвокат у сфабрикованих КДБ кримінальних справах проти Литвина, Стуса, Кунцевича, а й у справах оперативних розробок, заведених на інших дисидентів, скільком українцям Медведчук скалічив долі і життя, які отримували винагороди за свою кадебістську агентурну діяльність проти національно-визвольного руху (так званого буржуазного українського націоналізму), його кращих представників, які боролися за визволення України від колоніального ярма і гніту Московії.

Підтримку Кучми в другому турі виборів і своє перебування у команді президента Кучми після його перемоги Євген Марчук пояснює так: «Я знав, що багато мене не зрозуміли, не зрозуміли, чому я пішов до Кучми. Так, Кучма був президентом, а я був секретарем РНБО, але я не для Кучми займався цими проблемами, а для держави. І багато вдалося досягти. Коли я дивлюся на ці чотири роки, я думаю, що вчинив правильно. Я з повагою ставлюся до опозиціонерів і до опозиції, але я б не зміг зробити стільки, перебуваючи в опозиції» («Глявред», 23 грудня 2004 р.).

За декілька днів до призначення Марчука секретарем

РНБО він зустрівся зі мною й Анатолієм Єрмаком. Більш ніж чотиригодинна розмова проходила за Києвом, подалі від «чужих вух і очей». Разом радилися, чи погоджуватися Євгену Марчуку на запропоновану Кучмою посаду взамін на підтримку його у другому турі президентських виборів.

З тактичної точки зору, моральних і політичних втрат усе говорило про те, що Марчуку варто відмовитися від пропозиції Кучми, натомість готувати свою політичну силу до наступних парламентських виборів у березні 2002 року, а можливо, і на нові президентські вибори у 2004 році. Але на кону стояло майбутнє України, її суверенітет, а можливо, і незалежність держави. Бути в опозиції й по суті ніяк не впливати на політичні процеси в країні або, зайнявши посаду секретаря РНБО, стримувати Кучму, його силовиків Деркача і Кравченка до сповзання України до авторитарного режиму, який уже набрав оберти. І головне — ми як працівники спецслужби добре знали про плани Москви щодо дестабілізації політичної ситуації в Криму і що будуть спроби повернути його в лоно Росії впродовж 2000—2004 років. Перемога на президентських виборах комуніста Симоненка лише б прискорила реалізацію планів Москви — перетворення України на сателіт Російської імперії.

Окрім того, нам було відомо, що наступником президента Єльцина на 2000 рік «сім'єю» уже визначений Путін. Хто-хто, а ми знали його істинне нутро! Подальші події лише підтвердили нашу політичну розрахунки і яку роль у них відіграє Марчук на користь України, якщо буде на посаді секретаря РНБО.

У цій надскладній політичній ситуації та суспільних протиріччях в Україні і надзвичайно важкого морально-психологічного душевного стану, в якому перебував Марчук (це все я бачив особисто!), він нагадував мені героя з фільму «Свій серед чужих, чужий серед своїх». Я і Анатолій, зваживши всі «за» і «проти» тактичного, а головне — стратегічного характеру, зробили свій вибір — ми порадили Марчуку погодитися на пропозицію Куч-

ми. «Ми не вічні, ми приходимо і відходимо, а Україна як незалежна держава повинна залишитися навіки! І заради її збереження маємо зробити все від нас залежне», — зауважив я. «А на випадок ситуації «Х», Євгене Кириловичу, ми маємо свою групу «командос», — бадьоро сказав Єрмак. На тому і вирішили, піднявши келихи з вином «За Україну!».

Через 20 років, у січні 2019 року, відомі політичні, військові, громадські діячі висвітлили роль Євгена Марчука в новітній історії України. Ознайомившись з їхніми оцінками, вам, шановні читачі «України молоді», судити, чи правильне ми тоді прийняли рішення, коли порадили Марчуку погодитися на пропозицію Кучми обійняти посаду секретаря РНБО, а згодом — міністра оборони України.

Його бачення випереджало час

Бачення Євгена Марчука розвитку країни завжди випереджало час. У радянській системі, наскільки це було можливо, з над КДБ він максимально сприяв захисту українців. Коли наша країна відновлювала незалежність, Марчук пильно і професійно відслідковував будь-які рухи Москви, інформуючи про це тодішніх керівників України. А потім активно включився у розбудову незалежності: перший керівник СБУ, прем'єр-міністр, народний депутат, секретар РНБО, міністр оборони України. Перебуваючи в активній політиці, йому довелося працювати в складні часи, коли суспільство ще не зовсім було готове до справжніх змін. І до фігури Марчука на чолі держави. Та навіть у тій системі координат Євген Кирилович, обіймаючи високі посади, зумів закласти багато цінного для становлення держави. На жаль, через неготовність, містечковість і амбіції багато хто не дослухався. Отримали війну... Та навіть у нинішні складні часи він не стоїть осторонь, а служить державі. На волонтерських засадах.

А ось як оцінюють діяльність Євгена Марчука політики, аналітики та експерти.

Ігор КАБАНЕНКО, адмірал, експерт із питань оборони та безпеки:

— Безумовно, Євген Марчук — величезна постать державного рівня в історії України. В його змістовних словах і професійних діях завжди присутній стрижень державності. Саме це, на мій погляд, є квінтесенцією школи Марчука в українській політиці. Навіть сьогодні, поза державною службою, він високопрофесійно демонструє приклад служіння Україні в рамках Тристоронньої контактної групи.

Будучи одним з учасників подій навколо острова Тузла в 2003-му, добре пам'ятаю, як саме діяв міністр оборони Євген Марчук — з адекватним реагуванням і випередженням іншої сторони у доцільних заходах. На жаль, уроки Тузлинської кризи не були засвоєні — як відомо, історія не прощає помилок, і вона повторилася з точністю до навпаки навесні 2014-го... Шанс був у 1999-му, коли Євген Кирилович прагнув нейтралізувати руйнівні процеси в Україні, на жаль, не дослухалися...

Для мене особисто школа Євгена Кириловича — це школа мудрості. Гострий розум, глибокі аналітичні здібності, виваженість в оцінках і водночас вміння помічати стратегічно важливі деталі. Історію творять люди. Хтось — історію себе. Хтось — історію сім'ї, групи чи прошар-

ку. Хтось — темні часи історії. Хтось, як-то кажуть, вляпується в історію. Євген Кирилович творить світлу історію державності України. Своєю життєвою місією він дає головний для усіх нас месидж: Україна може і повинна стати країною здійснених мрій мільйонів українців, поєднавши зусилля нації та дійсної, а не уявної еліти.

Ірина ГЕРАЩЕНКО, народний депутат України:

— З Євгеном Кириловичем Марчуком уже 3,5 року ми працюємо в мінських групах. Це не легка історія — раз на два тижні говорити з ворогом про врегулювання війни. Й там потрібні жорсткість, інтелект, професійність, патріотизм і обов'язково — почуття гумору, без нього ніяк. Євген Кирилович вмів і вжарити ворога, й розрадити нас, колеги. Це завжди підтримка і надійність.

Мені пощастило вчитися в тих, хто вмів жорстко захищати національні інтереси. За інтелігентністю і доброзичливою розсудливою манерою говорити сховано залізо, яке з'являється в інтонації, коли ворога треба поставити на місце. Авторитет Марчука у групі є беззаперечним. І це визнає навіть ворог.

Леонід ФРОСЕВИЧ, головний редактор інтернет-сайта «Український репортер»:

— «Політика — це робота, яка вимагає особливо чистих людей, тому що в ній особливо легко морально забруднитися, — говорив колись відомий дисидент, перший президент Чехії Вацлав Гавел.

Як не згадати листопад 1991-го, коли Марчука було призначено на посаду голови Служби національної безпеки України. Вже тоді це відомство намагалося втягнути у політичні розбірки, «підказуючи», кого з опонентів варто арештувати. Марчук на це не «кльонув», йому вдалося без крену в ту чи іншу політичну сторону вивести Службу на твердий шлях становлення й подальшого зміцнення. Згодом навіть критики Марчука змушені були визнати, що за часів його керівництва СБУ «була досить дієвою та дисциплінованою структурою».

Або такий факт. Ще до початку кампанії з виборів президента України у 2004 році тодішній міністр оборони Євген Марчук в інтерв'ю Бі-Бі-Сі заявив, що не дозволить використовувати армію в інтересах того чи іншого кандидата в президенти. Банковий не потрібен був «неблагонадійний» міністр оборони. Тому невдовзі — відставка...

Одного разу я запитав Євгена Кириловича, що саме допомогло йому не зламатися, вистояти у боротьбі зі злом. «Віра в правду. А вона, як відомо, завжди перемагає. Якби хоч на йоту я відступився від неї, то мені було б дуже важко», — такою була відповідь.

Костянтин ГРИЩЕНКО, експерт закордонних справ України:

— Євген Кирилович був на вістрі тих подій, які як передували отриманню Україною незалежності, так і після її отримання. Його роль була визначальною в найкритичніший період, коли Україна переживала жахливу економічну ситуацію і величезний тиск ззовні. Він зумів зібрати та організувати навколо себе великих фахівців, патріотів на те, щоб забезпечити безпечний сталий розвиток країни. У нього були непрості відносини з керівниками держави, але він завжди принципово ставив питання, які доводилося вирішувати у той

спосіб, який у кінцевому рахунку дозволив Україні стати сильною і незалежною державою.

Марчука поважають у світі, його поважають в Україні, його поважають патріоти і з ним рахуються ті, хто, можливо, не згоден із його підходами до тих чи інших проблем сучасності. Але ця людина стала взірцем для всіх тих, хто бачить у відстоюванні інтересів нашої держави.

Борис КЛИМЕНКО, видавець:

— Україна має бути вдячною батькам Євгена Кириловича за те, що нагородили його не лише глибоким талантом, а й потужним здоров'ям, яке дозволяє йому витримати всі навантаження. В першу чергу, це навантаження психологічні. Він пережив замах на своє життя і знаходить у собі сили залишатися на службі Україні. Я бачу, з якою повагою до нього ставляться за кордоном. При цьому вважаю, що в самій Україні його роль, його праця, його значення досі належно не оцінені. Йдеться не лише про формальне визнання, але найголовніше — суспільство досі не усвідомило до кінця, що мало можливість обрати главою держави людину, яка б не допустила війну, яка б задала зовсім інший тон і рівень в розбудові держави.

Юрій ЩЕРБАК, Надзвичайний і Повноважний Посол України:

— Євген Марчук є дуже вагомою фігурою в новітній історії України, в якій він має справедливе право називатися видатним державним діячем. Я мав високу честь спілкуватися з ним, працюючи в українському уряді. Переконаний, що за своїми здібностями, за своїми морально-вольовими якостями Євген Марчук мав право стати президентом України. Пам'ятаю, як, перебуваючи в США, я дуже часто зустрічався з представниками української діаспори, з тими, хто мав право голосувати на президентських виборах, і вони мені казали, що воліли б мати за президента генерала, сильну руку. Такі настрої були дуже поширені. Гадаю, вони і зараз існують. Люди не хочуть, щоб Україною керували блазні чи якісь естрадні зірки. Вони хочуть, щоб на такій високій посаді була людина, яка справді розуміє державницькі механізми.

Вороги Євгена Марчука сповна використали той факт, що він працював у КДБ. Ніхто з них при цьому не згадає безліч свідчень про те, що Марчук у КДБ проводив дуже ліберальну політику і зробив усе, щоб применшити масштаб тих репресій, які впали на українське суспільство й українських дисидентів із боку Москви.

Переконаний, що він мав би бути президентом України. Історія України в такому випадку могла виглядати сьогодні зовсім іншою. Визьемо Крим. То була безпрецедентна історія, коли він системно, технічно і тихо навіть там порядок, у той час коли Росія вже намагалася зробити перші кроки до дестабілізації ситуації й окупації півострова. Тоді першу спробу розіграти сепаратистську карту Марчук виграв у Росії блискуче. Гадаю, що це вдалося, зокрема, завдяки його школі розвідника, яку він отримав у КДБ. Це Росія зрозуміла і переконалась, що Марчук є дуже потужним і мудрим суперником. Тому гадаю, що саме Росія працювала в Україні проти нього. Тому що у Кремлі стояло завдання не допустити до найвищих керівних посад в Україні таких людей.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

«АДВОКАТ» Віктор Медведчук — агент КДБ (ФСБ) «Соколовський»

Початок — стор. 6—7

Трохим КОВАЛЬЧУК, доктор економічних наук, професор:

— Рішучий і послідовний державник, носій високої політичної культури, принциповий патріот. Про безпрецедентну далекоглядність Євгена Кириловича свідчить, наприклад, таке попередження, яке він висловив у 1997 році: «Коли загальна ситуація — і соціальна, і політична — має високий рівень політичної гіпертонії, то рвонутися може у будь-якому місці. Тому я б не виділяв окремо якийсь регіон. Хоча у першу чергу я повинен був би назвати Крим і Донбас».

І наскільки сучасно звучить «крик душі» Євгена Марчука, що прозвучав рівно двадцять років тому: «Доки не буде вирішено проблему нинішньої влади — Україні добра не буде. Максимально швидко й остаточно знищити кримінально-кланові метастази, що пожирають економіку і суспільство, — ось ключове завдання нової влади. Усі інші пріоритети без цього мало чого варті».

Ігор ПАСІЧНИК, професор, Герой України:

— Євген Кирилович пройшов досить цікавий шлях становлення як політичний і громадський діяч, займаючи стратегічно важливі посади в нашій державі. Це людина, яку доля готувала до найвищого щабля керівництва — президентського. Мені зараз важко робити якісь висновки, утім вважаю, що тоді в частині оточення Євгена Кириловича власні амбіції домінували над питанням державотворення. І це, мабуть, стало основною перепорою на шляху до президентства, на яке заслуговує передусім рівень інтелекту Євгена Марчука.

Володимир БОЙКО, кандидат історичних наук, Чернівці:

— «Розколу України не буде», — заявив професор, так ще й який професор — голова Служби безпеки України Євген Марчук. Не гарантує бездоганну точність висловлювання, але саме так за змістом прокоментував улітку 1994 р. журналіст «Радіо «Свобода» публічну оцінку Євгена Кириловичем сумнозвісної «мешковщини». Тоді склалася реальна загроза захоплення Росією Криму — вона виглядала надто реально на тлі підйому сепаратизму — проведення дострокових парламентських та президентських виборів в Україні, в цілому, слабкості центральної влади Києва. Але Україна тоді проявила дива гнучкості та точність політичного розрахунку, що дозволило розв'язати ситуацію на її користь. Неприховану злобу за цю поразку великоросійські шовіністи майже цілком спрямували на Євгена Кириловича, таким чином об'єктивно оцінивши його провідну роль у подоланні кризи.

Сила постані Марчука виявилася настільки значною, що його політичним опонентам доводилося рахуватися з ним і навіть залучати до влади. В результаті Україна вперше через своє законодавство заявила про прагнення вступити до НАТО та ЄС. Хто готував ці документи, ще будучи секретарем РНБО, — добре відомо — Євген Марчук. Їх необхідність підтвердив увесь подальший перебіг подій.

Джон ГЕРБСТ, колишній американський посол в Україні:

— У вас забагато політиків, у вас замало державних діячів. Останні здатні жертвувати власними тактичними інтересами заради досягнення того, що становить інтерес національний. Євген Марчук — один із небагатьох яскравих прикладів для виховання нових лідерів. Підтвердження того — згода стати представником України в Тимчасовій контактній групі на Мінських переговорах. Бо є обов'язок, що не вимірюється нічим іншим, ніж переконаннями та внутрішніми зобов'язаннями перед власним народом».

Тарас ЛІТКОВЕЦЬ, політолог, Луцьк:

— Уродженець самого центру України (Кіровоградщини), Євген Марчук був і залишається Українцем в переконаннях і

2003 рік. Міністр оборони Є. Марчук відвідує український контингент в Іраку.

діях, завжди знав і розумів те, що потрібно робити для України.

Якою була б Україна зразка 2019-го, якби до слів Євгена Кириловича прислухались на зорі становлення незалежної держави? Історики та політологи вже аналізують діяльність непересічного вітчизняного політика, котрого важко досягнути в одному вимірі. Автор стратегії співпраці України з НАТО знав багато років тому, що повноцінне членство в цій організації було б гарантією територіальної цілісності та державного суверенітету України на десятиліття, і ми не втрачали б сьогодні на сході України кращих українських синів і дочок і не робили б нереальні потуги щодо стратегії повернення анексованого Росією Криму.

Гліб ГОЛОВЧЕНКО, секретар НСЖУ, Миколаїв:

— Згадую момент, коли в 2014 році у найважчий момент — лютий-березень, коли він не міг пояснити політикам небезпеку ситуації, він пішов на телебачення та розповідав людям, що треба робити і як протидіяти ворогу. Ми дивилися ці програми та потім втілювали, щоб протистояти на півдні. І південь було збережено у складі єдиної України.

Величезна кількість пішла шляхом служіння грошам. Євген Марчук завжди демонстрував важливість служіння Батьківщині. Україна має пишатися постаттю та особистістю Євгена Марчука, тому що на пострадянському просторі це унікальне явище.

Володимир ХАНДОГІЙ, посол України у Великобританії (2010—2014 рр.):

— Я знаю Євгена Кириловича з середини 90-х. Не можу не згадати прорив української зовнішньої політики. Саме в Картахені відбулася перша зустріч Євгена Марчука — одного з керівників України — з легендарним лідером Палестини Ясиром Арафатом. Саме та зустріч заклала підвалини наших відносин не тільки з палестинцями, а й з усім арабським світом.

У подальшому, в 2000-х, мені як главі місії України при НАТО доводилося тісно працювати з Євгеном Кириловичем у бутність його секретарем РНБО, міністром оборони України в процесі формування нашої політики щодо Північноатлантичного Альянсу. Без перебільшення можу сказати, що саме в той період Україні вдалося вийти на такий рівень співпраці, який реально відкривав нам шлях до отримання Плану дій щодо членства. На жаль, внутрішньополітичні гойдалки щодо пріоритетів української зовнішньої політики на північноатлантичному напрямі були використані деякими європейськими лідерами, захопленими умиротворенням імперських

амбіцій Росії, для блокування надання Україні ПДЧ у Бухаресті 2008 року.

Володимир МОЗГУНОВ, кандидат філологічних наук:

— У Євгена Марчука на очах усієї України у 1999 році крали перемогу на президентських виборах, але він поведився не як політик, не як кандидат у президенти, а саме як державний муж, як той, що має честь і гідність, як той, що має принципи.

Чи міг Євген Марчук — голова СБУ, міністр оборони, прем'єр-міністр — йти на компроміси і поступатися принципами? Мабуть, міг... Проте Євген Марчук — державний муж — ніколи не поступався принципами. І саме цей його життєвий стрижень «не дав» йому перемогти у 1999 році, точніше, дозволив його обійняти, а разом із ним і кожного з нас. Мені важко судити про те, що втратив сам Євген Марчук через неготовність поступатися принципами, але водночас, чим далі ми йдемо від того 1999-го, тим більше я усвідомлюю, як багато втратив кожен із нас, як багато втратила Україна, як дорого ми всі заплатили за те, що не досорили до Марчука. Чим далі від 1999-го, тим більше я розумію тодішні слюзи своєї матері, простої вчительки, та її слова: «Як шкода, що Україна втратила свій шанс!». Розуміння цих слів, розуміння цих сліз прийшло до мене через роки.

Михайло ГОНЧАР, президент Центру глобалістики «Стратегія XXI»:

— 1994 рік, коли я почав працювати в Національному інституті стратегічних досліджень при РНБО України, проходив під знаком дострокових президентських і парламентських виборів в Україні. А в Криму з 30 січня Росія встановлює сепаратистський режим після обрання «президентом Криму» Юрія Мешкова. В умовах політичної турбулентності відновлена українська державність зіштовхнулася із серйозним випробуванням. Але, незважаючи на бурхливі процеси політичної трансформації 1994-1995 рр., незважаючи на непрості міжособистісні взаємини між ключовими фігурами політичного Олімпу — Л. Кравчуком, Л. Кучмою, Є. Марчуком, В. Горбуліним, І. Плющем, О. Морозом — були прийняті відповідні рішення та реалізовано комплекс заходів, що дозволило успішно нейтралізувати «мешковщину». Не буде перебільшенням сказати, що Євген Марчук, займаючи посади голови СБУ, віцепрем'єра, першого віцепрем'єра, в.о. прем'єр-міністра, відіграв ключову роль у блокуванні тогочасного сценарію «Кримнаш» упродовж усього періоду турбулентності.

У непростий період, коли керівниц-

тво України потрапляло у все більшу ізоляцію з боку Заходу внаслідок «справи Гонгадзе» та плівок Мельниченка, а також інспірованого Росією «кольчужного скандалу», РНБО України приймає фундаментальне рішення про курс на приєднання до НАТО. Євген Марчук був одним із головних двигунів євроатлантичної інтеграції України всередині країни. Зовні він був тим, хто переконував західних партнерів у згубності ізоляції України.

Коли йому закидали працю на Кучму, він відповів, що не для нього займався вирішенням проблем, а для держави. На жаль, з-поміж нинішніх шукачів президентської булави немає фігур масштабу Марчука.

Анатолій ШТАНЬКО, кандидат технічних наук, Київ:

— Уперше термін «діяти на випередження» в застосуванні до української політики я зустрів у книжці Євгена Марчука «П'ять років української трагедії»: глибокий аналіз ситуації, постановка діагнозу і, що найголовніше, шляхи виходу з кризи. Ця книжка, на мій погляд, є яскравим прикладом такої дії на випередження, як думати на випередження. Написана вона 20 років тому, але якщо змінити дати і прізвища, вона зі снайперською точністю характеризує те, що відбувається сьогодні в українській політиці.

В умовах гібридної війни силовим бойовим операціям відведено незначний відсоток, лише для підтримання напруженості, а все інше перебуває в інших сферах діяльності: економіка, політика, дипломатія, інформаційні операції тощо, причому позитивний результат досягається при злагодженості та координації в усіх сферах. Україна має достатньо потужних особистостей, які діють як державні діячі. Дуже яскравий приклад — Євген Марчук.

Ігор ДУДА, журналіст, Тернопіль:

— Недаремно ж на президентських виборах 1999 року Марчука підтримала низка націоналістичних організацій, зокрема КУН, а також Левко Лук'яненко. Пригадую, обома руками був за нього мій покойний дядько — мудра, виважена і совісна людина з багатим життєвим досвідом.

Що завадило тоді генералу Марчуку стати на чолі країни? Колотнеча амбіцій у «канівській четвірці», до якої він записався? Нестача власного організаційного та фінансового ресурсу вкупі з безсоромно задіянням адмінресурсом з боку команди тодішнього президента? Минуле співробітника КДБ, яке відлякувало багатьох? Мабуть, усі ці фактори разом відіграли свою роль. Якою була б країна за гіпотетичного правління Марчука? Історія, як відомо, не знає умовного способу, але чомусь думається, що не було б «справи Гонгадзе» і плівок Мельниченка. А це, не виключено, вдалося б уникнути приходу до влади «двічі несудимого» викрадача шапок. А ще... Та хто його знає, що було б іще... Доречніше говорити про те, що є реальним сьогодні. Сьогодні мир на сході країни ще не завойований. І невідомо, коли буде завойований. Тому в свої 78 років генерал армії України Євген Кирилович Марчук періодично їздить у Мінськ. Він їздить туди працювати...

Сьогодні я не шкодую, що тоді, 20 років тому, ми з Анатолієм Єрмаком порадили Євгену Марчуку погодитися на пропозицію Кучми бути секретарем РНБО. Впевнений, що і мій побратим Анатолій, який трагічно загинув 11 лютого 2003 року, гідно оцінює наш тодішній вибір...

Починав про Марчука, як у фільмі «Свій серед чужих, чужий серед своїх», а завершую — майже як фінал фільму «Сімнадцять миттєвостей весни». Мабуть, нічого не вдієш: герої тих фільмів і герой цієї публікації генерал Євген Марчук — вихідці з однієї «контори» — ВЧК—КДБ. Ще одна риса епохи ХХ сторіччя, в якій події та людські долі часто суперечливі й химерним чином переплетені, якщо сенс твого життя і тих, хто поряд з тобою, — СЛУЖІННЯ НАРОДУ та УКРАЇНА ПОНАД УСЕ!

Хто замовив Гонгадзе

У березні 2002 року я втретє був обраний народним депутатом. У липні того ж року за мого наполягання була створена Тимчасова слідча комісія (ТСК) Верховної Ради України з розслідування обставин

Нам не страшні московські воші, нам страшні українські гниди
С. Петлюра

убивств журналістів Георгія Гонгадзе, Ігоря Александрова, посягання на життя народного депутата України Олександра Сльєшкєвича та фактів порушень державними діячами Конституції і законів України. Я був обраний головою комісії. Як голові ТСК мені досить часто доводилося бути у службових відрядженнях за кордоном (США, Велика Британія, Чехія, Польща та в інших країнах Європи), де я зустрічався з Миколою Мельниченком, Олександром Сльєшкєвичем, працівниками Департаменту юстиції, ФБР, експертами США та іншими особами, які допомагали в розслідуванні обставин убивства журналіста Гонгадзе, замаху на життя Сльєшкєвича, побиття Подольського, а також у справі арештованого в США Павла Лазаренка.

Наприкінці березня — на початку квітня 2005 року в мене було чергове відрядження у справі Гонгадзе до Лондона, де я мав зустрічі з Березовським, Гольдфарбом, Фельштинським, Мельниченком, Литвиненком та іншими. Сьогодні можу сказати, що Олександр Литвиненко передавав через мене, коли я зустрічався з ним у Лондоні в 2003-2005 роках, заяви до ГПУ, в яких була інформація, що йому відомо у справі про вбивство Гонгадзе. Заяви Литвиненка я офіційно передавав генпрокурору Пискуну. В останній розмові зі мною Литвиненко погодився дати свідчення як свідок у «справі Гонгадзе».

8 квітня 2005 року Литвиненко звернувся в українське консульство в Лондоні із запитом на отримання візи для прибуття в Україну, щоб дати свідчення у Генпрокуратурі у «справі Гонгадзе». Перед цим він мав розмову із заступником генпрокурора Віктором Шокініним, який «дав йому слово» забезпечити його безпеку.

Гольдфарб і Фельштинський, зокрема, розповіли мені, що Юрій Швець (колишній розвідник КДБ СРСР) передав їм усі наявні в його розпорядженні речові докази у справі вбивства Гонгадзе, замаху на життя Сльєшкєвича та інших справах для подальшого представлення їх у ГПУ (акти експертизи щодо аудіозаписів, які засвідчують, що цифрові файли не містять ознак монтажу або яких-небудь інших маніпуляцій оригінального звукозапису і є безперервною звуковою доріжкою, носії із цифровими аудіофайлами, магнітофони, якими Мельниченко робив записи розмов у кабінеті Кучми, та документи).

Я запитав у Гольдфарба і Фельштинського, чи можуть вони дати офіційні свідчення в Києві у «справі Гонгадзе» як свідки? Вони відповіли, що так. Тоді я попросив їх написати заяви на моє ім'я як голови ТСК і генпрокурора України Пискуна про їхню готовність прибути в Київ і дати свідчення, що вони і зробили. По прибутті в Київ я повідомив про це генпрокурора. 13 квітня 2005 року Гольдфарб і Фельштинський прибули до Києва на запрошення ГПУ як свідки, дали свідчення у «справі Гонгадзе» і передали речові докази від Юрія Швеця.

Результати розслідування ТСК — окрема тема і не однієї публікації. Приведу лише висновки очолюваної мною комісії і коротко — окремі судові рішення.

ВИСНОВКИ ТСК:

1. Викрадення і вбивство Георгія Гонгадзе в ніч із 16 на 17 вересня 2000 року.

СПВУЧАСНИКИ вчинення злочину проти Гонгадзе:

ЗАМОВНИК — президент України Леонід Кучма; ПІДБУРЮВАЧІ — глава Адміністрації президента Володимир Литвин і голова СБУ Леонід Деркач; ОРГАНІЗАТОР — міністр внутрішніх справ Юрій Кравченко (4 березня 2005 року знайде-

ний мертвим із двома пострілами в голову); СПВОРГАНІЗАТОР — керівник апарату МВС Едуард Фере (у липні 2003 року впав у кому, помер не приходячи до тями 31 травня 2009 року); ВИКОНАВЦІ — начальник департаменту зовнішнього спостереження Головного управління МВС (1998-2000 рр.), начальник Головного управління кримінального розшуку МВС (2000-2003 рр.) Олексій Пукач (засуджений до довічного ув'язнення), його підлеглі, працівники міліції: Микола Протасов (засуджений до 13 років позбавлення волі), Валерій Костенко і Олександр Попович (засуджені до 12 років ув'язнення, у березні 2016 року Попович раптово помер у колонії).

Зауважу, що Олексій Пукач був завербований третім Управлінням КДБ УРСР у 1982 році після вчинення ним групового пограбування зі своїми колегами з підрозділу «зовнішнього спостереження» УМВС Києва, де вони працювали операми і вели таємне спостереження за своєю жертвою. Пукач і його колеги не знали, що самі перебували під візуальним і технічним «ковпаком» КДБ. Після затримання на гарячому, наступного дня, Пукачу запропонували таємно співпрацювати з КДБ або йти під суд. Він вибрав співпрацю і став негласним агентом КДБ (як і Медведчук-«Соколовський») під псевдонімами «Солдатов» і «Тіхуша». Після розвалу СРСР і ліквідації КДБ Пукач залишився агентом СБУ, зазначається у Вікіпедії.

Вербувальні ситуації, обставини і мотиви вербування Пукача і Медведчука дуже схожі — обидва були завербовані органами держбезпеки після вчинення ними злочину. Мотивація їхньої згоди до таємної співпраці органами КДБ як агентів — уникнути засудження за вчинений злочин, а в подальшому — забезпечення КДБ їхнього кар'єрного зростання (що і сталося в житті обох агентів КДБ «Соколовського та «Солдатов»-«Тіхуші».

Пукач: «Запитайте про мотив убивства Гонгадзе у Литвина і Кучми»

29 січня 2013 року Печерський суд Києва виніс вирок про довічне ув'язнення Пукача за вбивство Гонгадзе. На запитання судді Мельника, чи погоджується він із вирок, Пукач відповів: «Я погоджуся, коли в цій клітці зі мною будуть Кучма і Литвин».

Після судового засідання у короткому коментарі журналістам Пукач заявив: «Я все розповів під час слідства і під час суду, але правду в цьому суді хотів знати лише Федур (адвокат матері вбитого журналіста Лесі Гонгадзе. — Авт.). Тому запитайте про мотив убивства Гонгадзе у Литвина і Кучми». Адвокат потерпілої сторони Валентина Теличко сказала на це: «Слава Богу, цю фразу чула не тільки я, а й журналісти. Насправді Пукач неодноразово в досудових і судових свідченнях говорив про Кучму і Литвина, про те, де і коли зустрічався з Литвином, але це проігнорували в розслідуванні замовників убивства».

Зауважу, я ознайомився з багатьма матеріалами досудового слідства у справі про вбивство Гонгадзе, в тому числі й таємними документами його оперативної справи. Пукач на слідстві давав послідовні і правдиві свідчення про обставини вбивства Гонгадзе, неодноразово вказував на роль Кучми і Литвина як замовників убивства Гонгадзе, свідчив про запевнення Литвина, щоб він (Пукач) нічого не боявся, з Литвином його познайомив міністр Кравченко. Правдивість свідчень Пукача об'єктивно підтверджувалася добровільно виданими ним речовими доказами, вказаним місцем вбивства і захоронення голови Гонгадзе, яку він відрізав (останки черепа якої були знайдені за участі Пукача), висновками експертів та іншими доказами, встановленими досудовим слідством. Чи збереглися ці свідчення Пукача у кримінальній справі на сьогодні — я не знаю. Але я готовий свідчити про них під присягою в суді.

2. Порушення конституційних прав і свобод Георгія Гонгадзе впродовж червня-вересня 2000 року: незаконне заведення СБУ у червні 2000 року справи оперативної перевірки щодо Гонгадзе під назвою «Провокатор» №5/2036 (постанова затверджена особисто головою СБУ Деркачем 29 червня 2000 року); несанкціоновані втручання в особисте життя Гонгадзе — прослуховування телефонних розмов, зняття

інформації з електронних мереж, зовнішнє спостереження, збір конфіденційної інформації про нього без його згоди.

СПВУЧАСНИКАМИ вчинення саме цих злочинних дій проти Гонгадзе були:

ЗАМОВНИК — президент України Кучма;

ОРГАНІЗАТОР — голова СБУ Леонід Деркач, якому Кучма також дав усну (нецензурним словом) вказівку/наказ ліквідувати Гонгадзе («сделай ему пиз...ц») і Деркач погодився виконати явно злочинний наказ президента (але «орли Кравченка» випередили Деркача).

СПВОРГАНІЗАТОР — перший заступник голови СБУ генерал-полковник Землянський Ю. В., який здійснював контроль за веденням справи «Провокатор». Результати перевірки працівники СБУ доповіли особисто Деркачу і Землянському.

ВИКОНАВЦІ — оперативні працівники СБУ. Ті з них, які вели візуальне спостереження за Гонгадзе, побачивши, що їхні колеги з міліції вивозять його за місто, припинили подальше зовнішнє спостереження за ним, щоб за містом не бути розшифрованими (виявленими) міліційською «наружкой».

Уранці 17 вересня 2000 року Деркачу доповіли, що Гонгадзе вбитий.

Справа «Провокатор» була знищена лише через два з половиною місяці після вбивства Гонгадзе — 5 грудня 2000 року (акт №5/9-12033).

Із метою приховання злочинної діяльності голови СБУ Деркача ГПУ (генпрокурор М. Потебенько), незважаючи на явно надумані мотиви заведення справи «Провокатор» і відсутність ознак протиправної діяльності в діях Гонгадзе, зробила висновок, що справа «Провокатор» була заведена обґрунтовано.

3. Викрадення, вивезення в ліс, залякування, катування, завдання тілесних ушкоджень, нелюдське побиття журналіста, правозахисника, громадського діяча Олексія Подольського 9 червня 2000 року.

СПВУЧАСНИКИ цих злочинних діянь:

ЗАМОВНИК — президент України Леонід Кучма;

ОРГАНІЗАТОР — Юрій Кравченко;

СПВОРГАНІЗАТОР — Едуард Фере;

ВИКОНАВЦІ — Олексій Пукач і його підлеглі, працівники міліції Микола Науменець та Олег Мариняк (обидва засуджені до трьох років позбавлення волі).

4. Посягання на життя народного депутата України Олександра Сльєшкєвича ввечері 9 лютого 2000 року.

СПВУЧАСНИКИ вчинення злочину проти Сльєшкєвича:

ЗАМОВНИК — президент України Кучма.

8 лютого 2000 року, на ранковій сесії парламенту, Сльєшкєвич, будучи головою спеціальної комісії, доповідав народним депутатам, що результати президентських виборів 1999 року були сфальсифіковані і Кучма не є легітимним президентом України. Кучма, дивлячись із Деркачем виступ Сльєшкєвича по телевізору у своєму кабінеті, дав голові СБУ усну команду «ёбн...ть» Сльєшкєвича, і щоб це зробили «жиди» — «пусть жиды жиды ёбн...т».

ОРГАНІЗАТОР — голова СБУ Леонід Деркач. Отримавши від Кучми наказ «ёбн...ть» Сльєшкєвича, Деркач запитав президента: «К какому числу нужно это сделать?», Кучма відповів: «На следующий день». Деркач запевнив Кучму, що Сльєшкєвичу «хана буде!». Кучма в стилістичній йому манері заявив: «Добивай его! Он, бл..дь, получит, жидок!».

Під час свого виступу Сльєшкєвич звернувся до голови Верховної Ради Івана Плюща з проханням оголосити перерву й провести консультації з керівниками фракцій перед голосуванням питання про визнання виборів президента сфальсифікованими. Почувши це, Кучма зв'язався по телефону з першим заступником голови парламенту Медведчуком (агентом КДБ «Соколовським») і дав йому вказівку не оголошувати дострокової перерви для консультацій (цитую моєю оригіналу): «Слушай! Надо б не делать досрочный перерыв. До двенадцати дотянуть, иначе они будут праздновать победу. Завалят все. Ни в коем случае. Тяни.

Любые там вопросы. Хорошо».

Під час їхньої розмови по телефону Сльєшкєвич продовжував свій жорсткий виступ проти Кучми, на що Деркач зауважив: «Вот он получит!».

Закінчивши телефонну розмову з Медведчуком, президент сказав Деркачу: «Пусть его (мався на увазі Сльєшкєвич. — Авт.) побокот! Сука обнаглет!».

Зауважу, що незадовго до замаху на життя Сльєшкєвича в сесійній залі Верховної Ради народний депутат Григорій Суркіс (який, за твердженням голови СБУ Деркача, також агент КДБ) заявив Сльєшкєвичу у присутності свідків, що той «доиграется и получит трубой по голове». Оскільки Сльєшкєвич і Суркіс — євреї за національністю, це пояснює, чому Кучма говорив: «Пусть жиды жиды ёбн...т».

Українці, хто ви?

На завершення статті чомусь згадалися слова мого земляка, справжнього українця Симона Петлюри: «Нам не страшні московські воші, нам страшні українські гниди».

Українці, вас сьогодні — майже 90% за етнічним походженням! Хочу вас запитати, а хто обрав до Верховної Ради цих «гнид» — медведчуків, рабіновичів, суркісів, бойків, новинських та «зелених гнид»?

У 1811 році граф Жозе де Местр сказав про уряд Російської імперії: «Кожен народ має ту владу, на яку заслуговує». Українці, але ж ми не «російська імперія!» То який же ми народ, якщо обрали таку неукраїнську владу? Вчоршню відповідь на це запитання дав видатний український кінорежисер і письменник Олександр Довженко. Соромно, гірко, сумно, боляче читати ці його рядки... Але читайте, читайте, читайте...

«Ми, українці, є народ другорядний, поганий і нікчемний. Ми дурний народ і невеликий, ми народ безцітний, наша один до одного непошана, відсутність солідарності та взаємопідтримки, наше напльователство на свою долю і долю своєї культури абсолютно розучі й об'єктивно абсолютно не викликають до себе ні в кого добрих почуттів, бо ми їх не заслуговуємо. У нас абсолютно нема правильного проєктування себе в історії. У нас не державна, не національна і не народна політика. У нас нема справжнього почуття гідності...».

Читайте, вчитуйтеся в кожне слово десятки, сотні разів, адже ці слова — про вас... Може, після засвоєння й усвідомлення слів Олександра Довженка та заповітів, романів, віршів, прози, пісень, картин інших справжніх українців Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Симона Петлюри, Степана Бандери, Романа Шухевича, Левка Лук'яненка, Ліни Костенко, Ніни Матвієнко, Оксани Білозір, Анатолія Паламаренка, Оксани Забужко, Віктора Баранова; перед пам'яттю десятків мільйонів українців, які поклали своє життя за волю України, з вдячністю тим, хто зараз НЕ КАПИТУЛЮЄ, а ЗАХИЩАЄ Україну від воєнної агресії Російської імперії, ми станемо справжніми українцями і нарешті оберемо свою, рідну по крові, вірі, і духу національну українську владу! ■

РЕЗОНАНС

«Які ще злочини Януковича?»

Керівник Офісу президента Андрій Богдан хоче припинити розслідування злочинів проти учасників Революції гідності

Іван ПОВАЛЯЄВ

Колишній начальник Управління спецрозслідувань Генпрокуратури Сергій Горбатюк заявив, що керівник офісу президента Андрій Богдан хотів припинити розслідування злочинів проти учасників Революції гідності, а також висловлював сумніви в доцільності розслідування економічних злочинів президента-утікача Віктора Януковича та його оточення.

За словами Горбатюка, про таку позицію пана Богдана він із подивом дізнався наприкінці однієї із зустрічей із президентом Володимиром Зеленським, яка відбулася влітку, ще тоді, коли Руслан Рябошапка не був призначений генпрокурором. При цьому Богдан приєднався до учасників зустрічі наприкінці розмови.

«Він (Богдан. — Ред.), не знаючи про суть, сказав: «Не розслідувалися справи, не розслідувалися стосовно вбивств правоохоронців. Я ж вам казав, Володимире Олександровичу». А він (Зеленський. — Ред.) каже сам: «Як же не розслідувалися, якщо мені тільки що доповіли, що є результати?». «Значить, тоді вже не треба розслідувати. Все розслідувано — і вбивства протестувальників, і вбивства правоохоронців». «Та ні, кажу, треба розслідувати, і багато ще до завершення. І, в першу чергу, стосовно організаторів», — навів фрази співрозмовників колишній прокурор в інтерв'ю телеканалу «Прямий».

За його словами, він запевняв президента під час зустрічі, що треба розслідувати справи й надалі, а також переконував у необхідності внесення змін до законодавства, що дозволять застосовувати заочне судочинство.

Також Горбатюк нагадав про важливість розслідування економічних злочинів президента-утікача Януковича. У відповідь на що пан Богдан нібито відповів: «Та ні, про що ви розкажете? Які економічні злочини?». Після чого керівник офісу президента сказав Володимирі Зеленському, що на зустріч із ним чекає наступний відвідувач, тож розмова завершилася.

Ексочільник Управління спецрозслідувань ГПУ наголошує, що Богдан говорив це цілком серйозно, без жартів. «Я, можливо, перебільшую з точки зору емоційної, але суть така була», — зазначив Горбатюк.

Нагадаємо, 23 жовтня генпрокурор Руслан Рябошапка підписав наказ про звільнення керівника управління спеціальних розслідувань Сергія Горбатюка, під керівництвом якого слідчі розслідували злочини, скоєні під час Революції гідності, з 2014 року.

Раніше, 19 лютого 2019 року, моніторингова місія ООН із прав людини в Україні констатувала, що за 5 років після протестів на Майдані досягнуто лише обмеженого прогресу в розслідуванні вбивств і насильницьких смертей 98 осіб. ■

КОЛІЗІЇ

Що розуміє Труба

Відомий адвокат Ілля Новіков закликав директора ДБР замислитися щодо наслідків «розслідування» Керченського рейду

Іван БОЙКО

Уже за два тижні, з 20 листопада, всі провадження, які не завершені прокуратурою, перейдуть до інших правоохоронних органів. Зокрема, й до Державного бюро розслідувань, тож слідчі саме цього органу розслідуватимуть зокрема справи Євромайдану. Вже зараз директор ДБР Роман Труба попереджає у блозі на сайті «УП», що ці провадження потрібно буде дослідити з самого початку. Мовляв, на якийсь час це зупинить розслідування злочинів під час Революції гідності. І бідається, що в ДБР катастрофічно не вистачає слідчих, при цьому навантаження на одного слідчого становить понад 100 проваджень щодо злочинів високопосадовців, правоохоронців, суддів тощо. Утім, щоб зрозуміти, наскільки фаховим буде розслідування справ Євромайдану, достатньо проаналізувати, як у ДБР розслідують інші резонанси провадження й у чий інтересах.

За його словами, слідчі не можуть застосувати до Порошенка примусовий привід саме через недоторканність нардепа, але це до січня 2020 року, коли набудуть чинності зміни щодо скасування недоторканності обранців.

Зауважимо, що ключовим у цій площині є розслідування інциденту у Керченській протоці, яке проводить ДБР. У цьому провадженні Петро Порошенко фігурує як особа, яка, можливо, видала «незаконний наказ» морякам провести рейд суден ВМСУ в Азовське море через Керченську протоку в листопаді 2019 року.

Дане провадження відкрито слідчими ДБР після заяви одіозного експосадовця часів Януковича Андрія Портнова, який наразі перебуває у дружніх стосунках із керівником Офісу президента Андрієм Богданом і нібито саме через Банкову має неабиякий вплив на директора бюро Романа Трубу.

Порошенко не приходить

Безперечно, що останній місяці керівництво ДБР найбільше цікавить як фігурант низки кримінальних проваджень, відкритих саме слідчими бюро, попередній президент України Петро Порошенко. Минулого тижня під час одного з телевізійних етерів пан Труба покаржився на Петра Олексійовича, мовляв, той уже 15 разів не з'явився на допити, нібито скориставшись статусом народного депутата.

«Є 13 проваджень. Але я хочу уточнити — не проти Петра Порошенка. Це кримінальні провадження, де фігурує, учасником є чи, можливо, буде учасником експрезидент Петро Порошенко. Ці провадження перебувають на різних етапах і на різних стадіях. Складність у розслідуванні цих кримінальних проваджень полягає в тому, що в нас у ДБР відсутні власні оперативні розділи, і тому ми в багатьох своїх діях є за-

Іван ЛЕОНОВ

Правозахисники вважають, що в Україні не вистачає дієвого інструменту політичної відповідальності окремих можновладців за переслідування громадських активістів і журналістів.

Про це йшлося під час брифінгу в Українському кризовому медіа-центрі на тему «Як зупинити тиск на журналістів». Зокрема, учасники констатували, що протягом останніх років в Україні зафіксовано велику кількість незаконних дій щодо громадських активістів та журналістів, як на центральному рівні, так і в регіонах.

Ідеться про використання юридичних механізмів «правоохоронцями» (відкриття кримінальних чи адміністративних проваджень), а також про традиційне залякування розслідувачів — підпал авто, погрози розправою, дискредитація, залякування, побиття, пошкодження майна тощо.

«Одеса і Київ стали «лідерами тиску» на представників громадянського суспільства. Правоохоронні органи повинні проводити ефективне розслідування нападів на громадських активістів і журналістів. Керівник МВС Арсен Аваков повинен понести персональну політичну відповідальність за відсутність результатів розслідувань щодо нападів на активістів та піти у відставку», — переконана співкоординаторка проекту «Посилення системи громадських активістів» Ганна Рожкова.

За даними правоохисників, лише за період із квітня по вересень 2019 року в Ук-

Роман Труба відзначився сумнівними кримінальними провадженнями.

лежними від багатьох правоохоронних органів. Щодо статусу — на цьому етапі Петро Порошенко є учасником провадження, як і багато інших об'єктів, а саме він є свідком. У цих кримінальних провадженнях він неодноразово викликався і викликається як свідок. 15 разів експрезидент Порошенко не з'явився на допити», — сказав пан Труба.

За його словами, слідчі не можуть застосувати до Порошенка примусовий привід саме через недоторканність нардепа, але це до січня 2020 року, коли набудуть чинності зміни щодо скасування недоторканності обранців.

Зауважимо, що ключовим у цій площині є розслідування інциденту у Керченській протоці, яке проводить ДБР. У цьому провадженні Петро Порошенко фігурує як особа, яка, можливо, видала «незаконний наказ» морякам провести рейд суден ВМСУ в Азовське море через Керченську протоку в листопаді 2019 року.

Дане провадження відкрито слідчими ДБР після заяви одіозного експосадовця часів Януковича Андрія Портнова, який наразі перебуває у дружніх стосунках із керівником Офісу президента Андрієм Богданом і нібито саме через Банкову має неабиякий вплив на директора бюро Романа Трубу.

На Гамбурзький трибунал начхати?

Відтак не дивно, що новий адвокат Порошенка Ілля Новіков (раніше відомий як захисник багатьох українських політ'язнів у Росії) запитав директора ДБР у пряму етері, чи розуміє той наслідки своїх дій для України загалом, яких не уникнути, якщо «розслідувати» так звану справу рейду через Керченську протоку незрозуміло у чий інтересах.

На думку пана Новікова, дії директора Державного бюро розслідувань можуть підрвати позицію України і в Гамбурзькому трибуналі, і в більш довгостроковій пер-

ДО РЕЧІ

Державне бюро розслідувань (ДБР) розпочало кримінальне провадження за фактом вилучення народного депутата Софії Федина («Європейська солідарність») та волонтерки Марусі Звіробій на адресу президента Володимира Зеленського.

Зокрема, 26 жовтня депутат Софія Федина опублікувала у «Фейсбуці» відео, яке було записано разом із волонтеркою Марусею Звіробій у кав'ярні у Львові. У ролик вони критикують візит Зеленського в Золоте Луганської області та його зустріч із добровольцями.

«Ти там частіше їдь, там тебе підірвуть, хто-небудь там тебе підірве», — говорить на відео Звіробій, звертаючись до Зеленського. «Там ненароком може вибухнути граната, там бувають обстріли», — продовжила її слова Софія Федина.

спективі, оскільки пан Труба може підрвати позицію України щодо санкцій, які були накладені проти Росії та російських посадових осіб після Керченського інциденту.

«Адже якщо Україна, яка зацікавлена у цих санкціях (проти Росії), сама визнає, що це була провокація, організована її президентом, то це дуже сильно послаблює позиції. Чи розуміє Роман Труба наслідки? Якщо розуміє, то це — це більше питання. Якщо ні, то йому варто було б якось проаналізувати цю ситуацію», — резюмував Новіков.

На переконання адвокатів Порошенка, щонайменше у Керченській справі ДБР діє в інтересах... Росії, а її керівник співпрацює з найактивнішим публічним опонентом Петра Порошенка, одіозним Андрієм Портновим. Більше того, за неофіційними даними, ДБР нібито навіть готується звернутися до Росії по правову допомогу у справі захоплення українських кораблів. Утім директор ДБР Роман Труба поспішив такі «чутки» спростувати.

За даними адвокатів Порошенка, далеко не в усіх 13 відкритих слідчими ДБР кримінальних провадженнях щодо експрезидента він проходить навіть як свідок. Пан Новіков стверджує, що вже «точно немає справ, відкритих проти Порошенка». І додає, що «жоден виклик Петра Порошенка на допит не залишався без відповіді». Відтак сторона захисту Порошенка виступає за те, щоб провести з ДБР «одну повноцінну розмову в завчасно визначену дату».

Нагадаємо, що особисто Порошенко вважає, що справи, в яких він фігурує, інспіровані колишнім першим заступником голови адміністрації президента-утікача Януковича Андрієм Портновим і є «яскравим підтвердженням того реваншу, який сьогодні, як ракова пухлина, намагається поширюватися Україною». ■

ГРОМАДСЬКИЙ СЕКТОР

Чат-бот у поміч

Правозахисники презентували діджитал-інструменти, які допоможуть активістам і журналістам захиститися

Ганна Рожкова.

раїні зафіксовано 68 випадків тиску на активістів із використанням різних методів. Серед них — резонансна справа «13 друзів Солінгу», справа Протасового Яру, перешкодження діяльності організації «Відсіч» та багато індивідуальних інцидентів.

Утім активісти і журналісти не повинні лише фіксувати випадки тиску та протидії. Оскільки саме безпека є важливою складовою їхньої діяльності, варто знати, як захистити не лише інших, а й себе.

Голова громадської організації «ЗахистИ» Анастасія Семка презентувала діджитал-інструменти для допомоги активістам у питаннях безпеки. За її словами, ці інструменти навчають їх, як діяти в критичних ситуаціях, та повідомляють близьких про те, що конкретний користу-

вач перебуває в небезпеці.

«Безпека — це завжди комплекс дій. Кожен активіст має бути обізнаний у питанні правового та фізичного захисту», — переконана пані Семка.

Серед інструментів варто відзначити онлайн-додаток «Твоя безпека», який за одного натискання кнопки надсилає довіреним контактам геолокацію, зберігає фото та відео на захищений сервер. Допомогти активістам покликаний і чат-бот у «Телеграмі» Activist's advisor, який надає короткі та чіткі відповіді, як діяти активісту, коли йому загрожує небезпека і як реагувати на погрози.

Усі діджитал-інструменти доступні на сайті проекту «Посилення системи захисту активістів». ■

Олег ГАНСЬКИЙ

Українська банківська система демонструє обнадійливі симптоми: прибуток зростає, кількість відділень оптимізується, до того ж триває перехід на міжнародні стандарти. Все разом це вселяє в українців надію, що невдовзі банківська система зможе виконувати своє головне завдання — розпочати повноцінне і масштабне кредитування реального сектору економіки. Втім, для цього треба уникнути певних ризиків та виконати ще цілу низку «домашніх завдань».

Банки України: прибуток зростає

За статистикою НБУ, вітчизняні платоспроможні банки за підсумками третього кварталу нинішнього року отримали 48,4 млрд грн. чистого прибутку. Це в 4,4 раза більше, ніж за аналогічний період минулого року, коли прибуток становив 10,9 млрд гривень. При цьому за перші дев'ять місяців 2019-го доходи банків зросли на 28% — до 184 млрд грн. А витрати також зросли, всього на 2%: до 135,6 млрд грн.

Найцікавіше, що цей прибуток — із січня по вересень — був сформований переважно державним ПриватБанком. Націоналізована фінустанова заробила таким чином 27,4 млрд грн. Трохи менше — 12,8 млрд гривень — заробила група банків із західним іноземним капіталом. Українські ж банки збільшили чистий прибуток утричі.

У Нацбанку наводять чотири головні фактори, які позитивно вплинули на зростання банківського прибутку. Це, з одного боку, зростання чистих відсоткових доходів банків на 18% — до 59,5 млрд гривень. З іншого — зростання чистих комісійних доходів банків на 14%, або до 32,3 млрд гривень. Цьому, як пояснюють у регуляторі, сприяв стрімкий розвиток споживчого кредитування і безготівкових операцій з населенням. Третя причина успіху — позитивний результат від переоцінки і від операцій купівлі-продажу в розмірі 14,8 млрд грн. За аналогічний період минулого року цей показник мав від'ємне значення: мінус 2,2 млрд грн. І, нарешті, остання складова — низький обсяг відратувань банками в резерви. Фінустанови перевели на рахунок Нацбанку тільки 8,3 млрд грн, тоді як торік із бізнесу було вилучено 19,9 млрд гривень.

Ще одна позитивна тенденція: за перші дев'ять місяців нинішнього року зменшилася кількість і частка збиткових банків. Із 76 платоспроможних банків станом на 1 жовтня 2019 року 66 банків були прибутковими й отримали чистий прибуток у розмірі 49,6 млрд грн. Це перекирило загальні збитки десяти інших банків на загальну суму 1,3 млрд грн. Для порівняння: за підсумками 2018 року, збитковими були 14 із 77 банків, що на той момент працювали на ринку.

Надалі ж ситуація на фінансовому ринку України, за прогнозами НБУ, залишатиметься стабільною. У найближчій перспективі прибутковість, як вважають у регуляторі, дещо знизиться, — проте залишиться на достатньому рівні, який свідчить про вихід фінансового сектору з масштабної кризи.

Реформи на півмільярда євро

Тим часом влада і надалі намагається йти шляхом очищення вітчизняного фінансового сектору. Так, Верховна Рада України схвалила у першому читанні законопроект про запобігання та протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

«На сьогоднішній день в Україні діє застаріла система запобігання легалізації і моніторингу. Цим законом ми імплементуємо 4-ту Директиву Європейського Союзу і частково 5-ту Директиву. Це ті речі, які давно працюють у Європі. Ці умови є важливими для членів ЄС і тих, хто подається на членство в ЄС», — заявила керівниця Міністерства фінансів Оксана Маркарова, наголосивши, що завдяки новому законопроекту під пильним наглядом контролюючих органів будуть фінансові операції олігархів, корумпованих чиновників, великого бізнесу.

ФІНАНСИ

Банки повні грошей

Вітчизняна фінансова система отримала максимальний прибуток за останній час, переходить на міжнародні стандарти, але перебуває у стресі через проблему з ПриватБанком

Інтриги навколо ПриватБанку шкодять оздоровленню фінансової системи та економіки держави навіть більше, ніж воєнні дії на сході України.

Закон, за її словами, зіпсує життя схемникам, закриваючи низку законодавчих шпарин. «У ньому чітко прописані механізми замороження активів та зупинення фінансових операцій, якщо вони пов'язані з виведенням грошей в офшори чи фінансування тероризму», — повідомили у Мінфіні.

Новий документ, який має дуже багато шансів стати законом, передбачає суттєве зменшення витрат часу для бізнесу при оформленні документів: кількість операцій, про які обов'язково звітуватимуть суб'єкти первинного фінансового моніторингу (банки, страховики, кредитні спілки, ломбарди, біржі) зменшується із 17 до 4. Причому процедура звіту відбуватиметься за кейсовим принципом.

Самі звіти будуть спрощені: розмір суми фінансових операцій, які підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, зростає зі 150 до 400 тис. грн, а строки подачі звітності при цьому подовжено з 3 до 5 робочих днів. Також — а куди ж без цього у нашій країні після виборів — передбачена діджиталізація процесів, тобто, спрощення доступу до фінансових послуг через цифрову ідентифікацію, що дозволить дистанційно верифікувати власника операцій.

М'якшою стане процедура накладення штрафів. «Відтепер значення матиме масштабність порушення, а не розмір статутного капіталу. Це забезпечить рівні умови для всіх банків, — наголосили у Мінфіні. — Увага та ресурси фокусуватимуться на зонах підвищеного ризику, а не на операціях пересічних громадян. Це дозволить ефективніше запобігати злочинам, пов'язаним із відмиванням коштів та фінансуванню тероризму. Чітко прописані механізми замороження активів та зупинення фінансових операцій, посилюються вимоги до розкриття кінцевих бенефіціарних власників компаній».

Ну й чи не найголовніший нюанс: ухвалення законопроекту дозволить Україні виконати одну з головних умов для надання ЄС другого траншу макрофінансової допомоги розміром 500 млн євро вже у нинішньому році.

Переказ за міжнародним стандартом

Ще одне нововведення, спрямоване на імплементацию наших норм із європейськими, — перехід вітчизняних фінустанов на міжнародний стандарт номера банківського рахунку IBAN: для зруч-

ТІЛЬКИ ЦИФРИ

Зайві будемо закривати

Українські банки, які до кризи 2008 року масово відкривали свої відділення в усіх містах та житлових масивах, прагнуть збільшити відсоток ринку, тепер рухаються у протилежному напрямку. Так, із липня по вересень 2019 року кількість банківських відділень у нашій державі скоротилася на 64 одиниці.

Таким чином, станом на 1 жовтня в Україні працювало 8 тис. 205 відділень, на 1 липня — 8 тис. 269, на 1 квітня — 8 тис. 449, на 1 січня 2019 року — 8 тис. 509 відділень. Значно скоротилася регіональна мережа у Промінвестбанку — на 17 відділень, Ощадбанку — на 16 відділень, Приватбанку — на 13 відділень.

Натомість найбільше нових відділень відкрили за цей період ПУМБ — 7 відділень, Схід, Акордбанк та Січ — по 3 відділення. Найбільшою регіональною мережею в Україні є: Ощадбанк — 2 тис. 471 відділення, Приватбанк — 1 тис. 974, Райффайзен Банк Аваль — 496, Укрсиббанк — 291, Укргазбанк — 248 відділень, Альфа-Банк (Україна) — 246 відділень.

ної ідентифікації банківських рахунків і здійснення розрахунків між ними.

Як пояснили в НБУ, тепер номери рахунків клієнтів банків в Україні мають містити 29 символів і відповідати вимогам стандарту IBAN, який використовується в Європі. Завдяки скороченню кількості реквізитів використання цього міжнародного стандарту робить комфортним оформлення розрахункових документів.

Перехід на стандарт IBAN розпочався 5 серпня 2019 р. і тривав до 31 жовтня 2019 року. При переході на стандарт IBAN банки надавали інформацію про нові та змінені за стандартом IBAN рахунки клієнтів-платників податків відповідним контролюючим органам.

Статистика Національного банку підтверджує: все більше клієнтів проводять розрахунки саме за стандартом IBAN. Станом на 31 жовтня 2019 року 103 учасники системи електронних платежів здійснили 66% від загальної кількості платежів із використанням IBAN.

Водночас клієнти ще мають час, аби звикнути до нового стандарту: аж до 12 січня 2020 р. можна використовувати старі платіжні реквізити — ті, що застосовували до запровадження міжнародного стандарту. У цей період банки приймають до виконання документи на пе-

А ТИМ ЧАСОМ...

«Ощадник» із молотка?

Один із найбільших державних банків України таки готуються виставити на приватизацію. Йдеться про найстаріший із держбанків — «Ощадбанк», який нещодавно вилучили з переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, тим самим забравши стоп-фактор подальшого розвитку банку.

«Ні, цього рішення недостатньо для того, щоби вже завтра отримати пропозицію від міжнародних фінансових інститутів. Але без учорашнього рішення це було б в принципі неможливо», — написав у соцмережі голова правління «Ощадбанку» Андрій Пишний, зазначивши, що рішення парламенту є необхідним, але не є достатньою умовою залучення стратегічного інвестора.

«Тому банку разом з урядом необхідно ще добряче попрацювати над стратегією і планом приватизації, розвитком корпоративного управління, рішенням історично успадкованих проблем. Але ми знаємо, про що, і вміємо — як», — наголосив Пишний, додавши, що залучення стратегічного інвестора підсилює позиції «Ощадбанку» як провідного банку країни, так і фінансового сектору в цілому.

«Ми розглядаємо для себе стратегічним інвестором Європейський банк реконструкції і розвитку. Це закріплено в меморандумі про стратегічну співпрацю між Мінфіном, «Ощадбанком» і ЄБРР. Ми його підписали в 2016 році і крок за кроком рухаємося узгодженою дорожньою картою», — резюмував Пишний.

реказ коштів клієнтів, у яких заповнені або пара реквізитів «Код банку» і «Рахунок», або рахунок за стандартом IBAN. Остаточний перехід усіх розрахунків клієнтів на стандарт IBAN відбудеться з 13 січня 2020 року: з цієї дати клієнти зможуть проводити розрахунки лише з використанням IBAN.

«Суди з «Приватом» — гірше, ніж війна»

Серед ризиків вітчизняної банківської системи експерти на перше місце ставлять ситуацію з ПриватБанком, яка на сьогоднішній день перебуває у підвищеному стані, — головним чином через намагання колишнього власника «Привату» Ігоря Коломойського повернути собі банк через суд та, відповідно, неререформовану судовську систему в Україні, яка теоретично може виконати це його бажання.

Український президент Володимир Зеленський регулярно обіцяє у жодному випадку не повертати найбільший банк олігарху. «З ринку було виведено близько ста банків, зокрема «Дельта банк», «Надра банк», банк «Фінанси і кредит», націоналізований Приватбанк. У кожній із цих справ я буду захищати тільки інтереси держави Україна, інтереси кожного українця. Всі ці проблеми не повинні бути вирішені за рахунок платників податків», — сказав Зеленський, додавши, що «ніхто не збирається повертати банки колишнім власникам».

Цю обіцянку він раніше підтвердив і послав «Великої сімки»: мовляв, попри будь-які рішення судів не існує жодних підстав для повернення ПриватБанку колишнім акціонером.

Утім лише одних слів Володимира Зеленського, аби заспокоїти наших потенційних інвесторів малувато. Головним чином через його давні близькі стосунки з Ігорем Коломойським. «Де нас ситуація із ПриватБанком — це один яскравий випадок, який стане тестом для офісу президента і уряду в тому, наскільки вони серйозні щодо озвучених реформ. Я думаю, що дуже багато міжнародних інституцій дивляться на те, як розвиватимуться питання навколо ПриватБанку, адже це показник, чи є слова президента України реальними намірами або лише декларацією... Так, ситуація з ПриватБанком лякає нас більше, ніж війна. На війну ми не можемо, на жаль, вплинути. Ситуація з ПриватБанком важлива як індикатор для нас щодо фінансової інституції... Якщо ситуація піде на користь олігархів, то самі українці скажуть, що ми сподівалися, що буде по-іншому, а вийшло як завжди... Це важливе питання, яке покаже, які реальні наміри влади», — цитують ЗМІ віцепрезидента Європейського інвестиційного банку Василя Худака. ■

Ігор ВІТОВИЧ

■ ТОТАЛІТАРИЗМ

Місце правозахисників — у підпіллі

У Росії триває «зачистка» перед виборами наступного року. Черговою жертвою стала організація «За права людини»

Верховний суд Росії 1 листопада постановив ліквідувати рух «За права людини», який заснував 1997 року легендарний російський правозахисник Лев Пономарьов. Таким чином суд задовольнив подання мін'юсту РФ. Відомство вказало на неодноразові штрафи, якими організацію «За права людини» обкладали за сумнозвісним російським законом про іноземних агентів. У поданні мін'юсту також вказувалося на невідповідність статуту руху Цивільному кодексу, який іще 2014 року успішно зареєстрував цей самий мін'юст.

Довкола самі «іноземні агенти»

Лев Пономарьов зазначав, що рух «За права людини» запропонував змінити свій статут на своєму з'їзді восени цього року, але міністерство не відреагувало на його лист. У русі наполягали, що покарання у вигляді ліквідації є неспівмірним. Захист має намір оскаржити це рішення в апеляційному порядку та звернутися до Європейського суду з прав людини.

Торік рух «За права людини» вперше за останні дев'ять років не отримав фінансування з російського державного бюджету. У лютому цього року його внесли до сумнозвісного списку «іноземних агентів» після позалінійної перевірки. Лев Пономарьов наголосив, що рішення про ліквідацію завдасть збитків російській державі як члену ООН і президенту Росії як гаранту Конституції. Раніше Рада Європи закликала Росію припинити переслідування руху «За права людини».

«У будь-якому випадку актив співробітників та волонтерів, а також експерти та жур-

налісти руху «За права людини» будуть вишукувати можливості продовжувати свою діяльність з захисту прав та законних інтересів громадян Росії», — йдеться на сайті руху. Схоже, що й сам Лев Пономарьов уже не вірить в успіх у протистоянні з російською тоталітарною машиною, тому заявив у розмові з телеканалом «Настоящее время», що збирається відродити з уламків руху «За права людини» нову організацію з тими ж правозахисними завданнями.

Ліквідація руху «За права людини» є лише однією з ланок плану Кремля зачистити інформаційний та політичний простір Росії перед регіональними виборами наступного року та парламентськими 2021 року. У Росії з 2014 року було здійснено кілька спроб ліквідувати науковий центр «Меморіал», який займається історичними дослідженнями, в тому числі щодо історії державного терору, як сталінських часів, так і пізнішого періоду СРСР. Ця правозахисна організація, а також шість її підрозділів уже внесли у реєстр «іноземних агентів» в Росії.

Нагадаємо, що в листопаді

2017 року в Росії набув чинності закон, що надав мін'юсту право визначати як «іноземних агентів» засоби інформації, що працюють чи фінансуються з-за кордону; доти такий статус міг стосуватися тільки громадських організацій. Але з огляду на численні протести в Росії та світі міністерство юстиції Росії в лютому цього року вирішило не вносити міжнародний науковий центр «Меморіал» до реєстру «іноземних агентів». Хоча центр змусили змінити деякі положення свого статуту.

Російська публіцистка Зоя Светова 4 листопада в ефірі радіостанції «Ехо Москви» зазначила, що ліквідація організації «За права людини» — це сигнал, що влада хоче «розправитися з правозахисним рухом, щоби громадянське суспільство зійшло до підпілля». Співрозмовниця «Ехо Москви» вказує теж на зміни у складі Кремлівської ради з питань прав людини. З посади голови ради звільнено правозахисника Михайла Федотова, новим головою став кремлівський пропагандист Валерій Фадеев. «Правозахисників будуть у нас добивати бага-

Лев Пономарьов, засновник руху «За права людини».

тотисячними штрафами, будуть домучувати судами і поступово заганяти у підпілля», — сказала Зоя Светова.

В інформаційній блокаді

Кремль посилює інформаційну блокаду російського суспільства. Першого листопада набула чинності частина положень так званого закону «про суверенний рунет», який ще називають законом «про ізоляцію російського сегменту інтернету». Російська влада стверджує, що мета закону — забезпечити автономну роботу російського сегменту інтернету у випадку зовнішньої загрози чи спроби відімкнути країну від загальносвітової мережі. Планується, що закон запрацює сповна 2021 року.

Закон зобов'язує інтернет-операторів встановлювати обладнання, яке дозволить централізовано керувати мережею у випадку «загроз цілісності, стійкості і безпеки». Установка обладнан-

ня відбувається за рахунок бюджету. Загальна вартість цієї національної програми під назвою «Цифрова економіка» становить 30 млрд рублів. Оператори не знають, які повні функції, можливості і завдання цього обладнання. Окрім того, весь інтернет-трафік повинен проходити через точки обміну, занесені у спеціальний реєстр.

Критики закону вважають, що його головною метою є не безпека, а цензура та тотальний контроль у мережі. Низка міжнародних правозахисних організацій навесні цього року звернулись до президента Росії Володимира Путіна із закликом не перетворювати Росію на Китай, де держава повністю контролює всі дії громадян, зокрема і в інтернеті. У березні на проспекті Сахарова у Москві відбувся мітинг проти ізоляції рунету, в якому, за оцінками «Білого лічильника», взяли участь понад 15 тисяч людей. ■

■ ВІДДІЛ КАДРІВ

Щось в очах двоїться

Новим прем'єр-міністром Румунії став Людовік Орбан, однофамілець глави уряду Угорщини

Уряд Людовіка Орбана не матиме більшості в парламенті.

Олег БОРОВСЬКИЙ

Новим прем'єр-міністром Румунії призначено Людовіка Орбана. Його кандидатуру та склад і програму нового кабінету підтримали 240 (при мінімально необхідних 233 у 465-особовому парламенті) депутатів нижньої палати румунського парламенту, повідомляє Бі-Бі-Сі.

Таким чином уряди двох держав-сусідок України наразі очолюють однофамільці: прем'єром Угорщини з 2010 року є Віктор Орбан, відомий своїми критичними заявами на адресу Украї-

ни, яку Будапешт звинувачує в порушенні прав угорської нацменшини на Закарпатті.

Людовік Орбан народився 1963 року в місті Брашов у Трансильванії, в родині угорця та румунки. В політиці — з 1992 року, у 2004—2007 роках обіймав посаду віцера Бухареста. Він є членом помірковано-консервативної Націонал-ліберальної партії, яка входить до складу Європейської народної партії — найбільшої фракції Європарламенту. До 2014 року цю партію очолював чинний президент Румунії Клаус Йоганіс. На президентських виборах у найбли-

жчі вихідні, 9-10 листопада, Йоганіс виступав за право залишитись на другий президентський термін.

До складу уряду Орбана входять головним чином члени його Націонал-ліберальної партії. Це уряд меншості, який не має за собою парламентської більшості, а спирається на підтримку невеликих парламентських груп. Члени партії «Про-Румунія» та Соціал-демократичної партії, які були відсторонені від влади на чолі з колишнім прем'єр-міністром Віорікою Денчіле 10 жовтня, бойкотували голосування про призначення нового уряду.

Відсторонення попереднього уряду відбулося на тлі масових протестів у Румунії проти незаконного вирубування лісу, вбивств і насильства щодо лісників. Протести організувала організація «Грінпіс-Румунія», яка попередила, що країна втрачає від трьох до дев'яти гектарів лісу за годину, частково через незаконну вирубку.

За останні роки в Румунії загинули щонайменше шість лісників. 16 жовтня невідомі застрелили лісника Лівіу Попа, який вирушив на виклик щодо незаконних лісозаготівель. У вересні зі смертельними травмами голови від сокири знайшли 50-річного лісника Радуку Горчоая. Поліція продовжує розслідувати обидва вбивства.

Незаконна вирубка лісу — не єдина проблема, яку доведеться вирішувати новому уряду. Попередні уряди соціал-демократів звинувачували у провалі і навіть підриві зусиль щодо боротьби з корупцією, наслідком чого стали масові акції протесту у 2017 році.

Формування нового кабінету може допомогти Румунії вийти з політичної кризи, а також дає надію Євросоюзу на нормалізацію ситуації в одній із його країн-членів. 56-річний Орбан має керувати урядом до часу запланованих на наступний рік чергових парламентських виборів. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

США офіційно виходять із Паризької кліматичної угоди

Держсекретар США Майк Помпео надіслав до ООН формальне повідомлення про вихід із Паризької кліматичної угоди. Відповідне рішення ухвалив два роки тому президент Дональд Трамп: у середині 2017 року він заявив, що кліматичне порозуміння з Парижа невігідне для Сполучених Штатів. Однак лише вчора США зробив перші формальні кроки у цій справі. Повідомляючи про офіційну ноту до ООН, держсекретар Майк Помпео зазначив, що Вашингтон обирає реалістичний і прагматичний підхід у питаннях зміни клімату та потепління. Наразі США є головним забруднювачем довкілля у світі. На другому місці — Китай. Процес формального виходу США з угоди триватиме понад рік.

Про українця Івана Дем'янюка зняли серіал

4 листопада на Netflix почалася демонстрація документального серіалу про українця Івана Дем'янюка. Назва п'ятисерійної стрічки — «Диявол по сусідству». «Диявол» — це про нього. «Садист», «кат», «нацистський злочинець» — Дем'янюка називали по-різному. За останні 35 років свого життя він пережив судові процеси в трьох країнах. Його позбавляли громадянства, засуджували до смертної кари, виправдовували, потім знову засуджували. Увесь цей час суперечки щодо того, винен він чи ні, не вщухали. І через сім років після смерті Дем'янюка нічого не змінилось. Ті, хто захищають його, кажуть, що переконливих доказів його провини так ніхто і не навів. 12 травня 2011 року суд у Мюнхені визнав його співучасником убивства майже 28 тисяч євреїв у концтаборі «Собібор» і засудив до п'яти років в'язниці. Це при тому, що на той час іще залишалися живими високі нацистські чини, причетні до злочинів у концтаборах. Німецький суд змусив розплачуватись за злочини керівної верхівки звичайного охоронця. При цьому доказів його безпосередньої причетності до цих смертей так і не знайшли: це був перший випадок, коли як доказ провини в убивстві в німецькому суді використали сам факт служби в концтаборі.

Степан ТРОХИМЧУК,
професор, голова Львівського обласного
відділення Всеукраїнського об'єднання
ветеранів
Львів

*«Нам будуть фабрики кувати ідеали»
Володимир Самійленко*

Інформаційна революція космічного масштабу змінює усі сфери людського життя, підвалини суспільства, економіку і політику, гуманітарну і військову сфери. Отримання переважною більшістю людей миттєвого доступу до джерел інформації на порядки підняло швидкості та можливості ознайомлення з усіма надбаннями людства, всіма його подіями та проблемами, що нас хвилюють. Інформація стала найбільшою цінністю, найважливішим товаром, найсильнішою зброєю, якою володіє людство. Зі світових лідерів найшвидше це зрозумів В. Путін, який у вигідних для нього умовах тоталітаризму взявся до практичного використання. Але спочатку розберемося у сучасному розумінні феномену інформації, її формах і методах використання у людській практиці.

Фактично інформацією є знаннями нами Всесвіт, який весь зітканий з інформації. Людині доступна лише невеличка частка її, яку ми сприймаємо у візуальній, вербальній, цифровій та енергетичній формах. Ми отримуємо потрібні для нас відомості про навколишній світ, самих себе, наші потреби і звершення, про час і простір, про все те, що оточує людину. Окрім потрібної і правдивої інформації, людина отримує нейтральну (інформаційний шум), шкідливу (отруйну, токсичну), смертельну. Інформація є джерелом знань, умінь і навиків для людини, збагачує її і робить мудрою. Одночасно вона є і ворогом нашим, бо в руках нечесних і ворожих сил приносить біду, бідність, сльози і смерть, вона є небезпечним знаряддям наших ворогів.

Найнебезпечнішим є те, що, власне, інформація стала найдієвішою зброєю злочинців, агресивних або психічно хворих політиків та інших пройдисвітів. В інформаційний простір, особливо світову павутину, ринула величезна кількість ворожих сил держав-агресорів, насамперед Росії. Путін уперше в світі створив спеціальні інформаційні війська, які разом із ФСБ, ГРУ, МЗС розгорнули широкий інформаційний фронт у його гібридній війні проти всього світу, виділяючи на це величезні кошти. Ця інформаційна зброя сильніша за атомну, бо останню використовують лише для залякування і стримування агресії, тоді як інформаційна активно і широко використовується 24 години на добу без вихідних і перерви на обід. Путін це першим розпочав, а тому має вагомий успіх і повністю в цьому перегравав президента США Трампа, який має велику симпатію до нього. Геополітичним завданням Путіна є розхитати і послабити ЄС і НАТО або навіть їх розвалити, посіяти ворожнечу і соціальні та міжнетнічні протиріччя в державах Заходу, матеріально та інформаційно підтримуючи різні крайні ліві та праві партії, протестні рухи, викликати невдоволення до США і позбавити їх лідерства у світі.

Зловтішні політики використовують різно-

ГЛАС НАРОДУ

Інформаційні війни і наше примарне майбутнє

Про гібридність війни в Україні

манітні методи і прийоми в інформаційній війні, намагаються налаштувати проти влади населення свого противника, викликати безлад і хаос у державі як ворога, так і конкурента. Для цього використовується брехня, наклепи, масовий гіпноз, залякування; ворожі інформаційні атаки спонукають громадян на ганебні вчинки, зраду, обман, крадіжки, навіть суїцид. Вони намагаються керувати життям людей, викликають масовий психоз, змушують їх до непокорі і бунту. Більшість людей іще не усвідомлює, що вони стали піддослідними кроликами в руках негідників, довірливо ставляться до солодких обіцянок у дусі дешевого популізму.

Основним об'єктом у гібридній та інформаційній війні Путін обрав Україну, яку намагається приєднати до своєї відродженої середньовічної імперії тьми у межах держави Романових початку ХХ століття. Тобто до його зазіхань включені Польща, Фінляндія, держава Балтії, Молдова. Але Україна — на першому плані. Ця війна проти України ведеться перманентно, з часу відновлення нашої державності. Особливо жорстокою вона стала після Революції гідності, коли наша пасіонарність набула максимуму і мільйони воїнів, волонтерів та активістів зупинили путінське воїнство, залучили до опору агресору все світове українство, створили потужну антипутінську коаліцію. Надалі Путін вдався до тривалої окопної виснажливої війни, щоб змусити нас до капітуляції. Він сподівається, що ми, вигравши багато битв, пізніше добровільно програємо нашу виграшну війну, як це було не раз у минулому.

Суть і глобальне значення інформаційної війни Путін не сам винайшов, а запозичив у свого однодумця Геббельса, міністра пропаганди Третього рейху. Останній довів, що брехня як інформаційна зброя має бути жажливою, бо тільки тоді у неї повірять люди. І йому повірила більшість німців, що привело світ до руйнівної Другої світової війни. Путін і його піддані зазубували значну кількість українців так, що вони повірили, ніби Ігор Гладковський завдав глобальної шкоди українській безпеці тим, що купував у Росії дефіцитні запасні частини для української військової техніки і зброї за спекулятивними цінами, у 2-4 рази вищими від їхньої вартості. Невже ж воююча Росія могла б собі дозволити продавати нам дефіцитні запасні частини за собівартістю, щоб збільшити обороноздатність України? Проте українці не повірили американським слідчим, які відкрили у себе кримінальне провадження, що Коломойський і Богολубов за 10 років через «ПриватБанк», яким вони тоді володіли, вивели в офшори мільярди доларів, придбавши за них у США де-

сятки підприємств, фірм і готелів. Невже ж це дрібничка, порівняно з тими «космічними» 10 мільйонами гривень, які з великими натяжками за декілька років ГПУ приписує батькові і синові Гладковським?

Українці повірили казкам баронеси брехні Ю. Тимошенко, що під час війни Порошенко збільшив свої доходи у 82 рази (!), але не повірили офіційним даним, що він за цей час втратив 40% свого достатку, випавши з десятки найбагатших українців, пожертвував на ЗСУ понад 2 мільярди гривень. Не повірили українці і твердженням англійської газети «Файненшл таймс», що пані Юля має у закордонних банках статки у 6-11 мільярдів доларів, а повірили, що вона бідна, не має власної хати і машини, а винаймає їх! Прикладів такої брехні, наклепів, підробок, інсинуацій у сучасних ЗМІ є тисячі, але спритне інформвоїнство втовмачує в голови українців ту інформацію, яка робить їх ворогами власної української влади, налаштовує проти власної історії, мови, культури та церкви, змушує любити тих чужинців, які вбивають їхніх кращих синів і дочок. Путін ініціює закон, за яким українці є носіями російської мови, щоб легше було видавати їм російські паспорти. Правда, більшість українців володіють російською, часто навіть краще, ніж рідною. Але більшість росіян в Україні не володіють державною українською мовою, зверньо нехтують нею, підтверджуючи давнє правило, що рабовласник ніколи не буде говорити мовою рабів.

Інформаційні війни мають на меті коригувати поведінку і мислення людей, робити їх слухняними тим програмам і настановам, які вже імплементовані в їхню свідомість і будуть ними управляти до кінця життя. Це, на перший погляд лінійної людини, дуже вигідно, бо не потрібно напружуватися, мислити, шукати, сумніватися. В людини вони витравлюють почуття любові, співчуття, гніву, ненависті, доводять її до стану овоча, наближають її інтелект до рівня робота. Ментор завжди розумніший, переконливіший, має рацію і не підведе тебе, а тому його потрібно завжди слухати і жити та працювати за його порадами і вказівками. Значно погіршити становище людини у сучасному світі може створення штучного інтелекту, розумних і думуючих машин, які не матимуть віри, сумління, сумнівів, а діятимуть лише за доцільності та власної вигоди. Тоді люди стануть їхніми придатками, рабами, і для них розумні машини куватимуть ідеали, а не філософи і письменники. Дійсно мав рацію наш славний поет і громадянин Володимир Самійленко! ■

МАЙБУТНІЙ УРОЖАЙ

«Пестунчик долі» та інші...

Усім бажаючим потішити себе новими сортами томатів пропоную насіння

Володимир КРІПАК
с. Мишурич Ріг, Верхньодніпровський район,
Дніпропетровська область

Шановна редакціє! Хочу подякувати вам за дуже цікаву, корисну і потрібну нам усім газету. Бажаю всьому колективу редакції миру, добра, успіхів у вашій нелегкій праці та всіх земних благ.

У щоденних клопотах пройшло літо. Осінь... Порожніють грядки. Пригадуються мимохідь спекотні літні дні, які більшість із нас проводила на городі, доглядаючи за своїми улюбленими рослинками. Та подумки вже летиш у наступний сезон, тож іще є час підбити підсумки, помріяти про майбутній урожай.

Ось і я хочу поділитися своїми враженнями і розповісти про деякі сорти томатів, які зумів виростити й отримати чудовий урожай, а також поділитися насінням з усіма бажаючими.

Думаю, кожен, хто має бодай клаптик землі під город, обов'язково знайде на ньому місце для помідорів, адже цей овоч є найулюбленішим для всіх нас. Майже до зими ґрунтові томати прикрашають наш стіл і балують нас своїм неперевершеним смаком у свіжому вигляді, салатах, а в зимовий час — у консервованому, квашеному.

Здавна вважалось, що помідори сорту «Сливка» найкращі для консервування, тому більшість овочів цього сорту має тверду шкірку і м'якоть, вони не тріскаються при термічній обробці. Також вони красиво виглядають як на столі, так і в банках, а асорті з томатів різного розміру та різного забарвлення нікого не залишать байдужими. За понад 20-річну практику з вирощування томатів через мою ділянку пройшла не одна сотня сортів. Тільки «сливок» — понад 300, але, на жаль, більшість із них ішли у небуття через погані характеристики. Сорти, які добре зарекомендували себе, залишилися «довгожителами» у моїй колекції на довгі роки. Поряд із багатьма іншими сортами помідорів у цьому сезоні випробував і нові «сливки». Ось деякі з них, які дали чудовий урожай і були на висоті за всіма показниками.

Сьогодні хочу детальніше розповісти про низькорослі сорти. Порадував високим урожаєм середньоранній сорт «Рожева щастя», кущі якого були щільно покриті рожевими сливкоподібними плодами масою до 100 г.

Дуже вражаючи на вигляд жовті довгі «сливки» з приємним цитрусовим смаком, вагою до 200 г, у ранньостиглому, з дуже довготривалим періодом плодоносіння сорту «Бананові ноги».

Один із найкрасивіших сортів — «Белла»: плоди щільні, тугенькі, пістряві — червоні «сливки» з багатьма крупними жовтими рисочками на шкірочці, вагою 200, а іноді й до 300 г.

Вражає урожаєм ранньостиглий сорт «Пестунчик долі», плоди якого мають перцево-сливкоподібну форму, червоні, витягнуті, вагою 250-300 г. Цей сорт плодоносить гронами по 6-12 штук — це справжнє відкриття для нас! Томати дуже довго зберігаються на кущах і, навіть зірвані, довго не псується. Цей сорт надовго залишатиметься у моїй колекції.

Я зібрав достатню кількість насіння цього сорту і хочу поділитися ним з усіма бажаючими безкоштовно. Тож надсилайте конверти зі своєю зворотною адресою (з марками) на мого ім'я: Володимир Іванович Кріпак, вул. Мошляка, 50, село Мишурич Ріг, Верхньодніпровський район, Дніпропетровська область, 51610. ■

ПОЛІТПАРНАС

Молодило

Микола ЦИВІРКО

*Суглоби чистиш і судини,
моя провидице кирпата.
Надходить черга України.
Залиш на час свої Карпати!*

*Запитуєш, чи вірю в диво,
у силу слів, потугу жестів,
в магічну дію молодила
у сув'язі з знаменням хресним?*

*Уже б сконав, якби не вірив!
Хоч і встає мій розум дибки.
Якої ж, відьмо, ждеш офіри?
Благословення, може? Звідки?!*

Осінь дає нам іще один шанс помилуватися красою, яка відійде до наступного року. Особливо це помітно в Софіївці — дивовижному дендропарку, який прекрасний у будь-яку пору року, проте восени його краса особливо відчутна у передчутті зими.

МАЙСТЕР-КЛАС

Святкуємо осінь

Солодкий і пряний гарбуз, печінковий торт, особливе заливне і сливове варення з «родзинкою» від кулінарної зірки

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Ми так довго налаштовувалися на осінь, що й не помітили, як вона вже помалу починає передавати свої права зимі. У природі все гарно і логічно, зима має багато своїх сюрпризів і принад, спонукає до особливих кулінарних відкриттів, бо багата на свята. Але я принаймні ввіймала себе на думці, що й половини з того, що хотіла спробувати, повчитися приготувати восени, зрештою приготувати, я так і не зробила. Чи то осінь така швидко, чи то рецептів господині мають багато, чи то ще думається, що майже місяць попереду і все ще встигнеться. Приготувати щось за рецептом Лілії Цвіт — це автоматично долучитися до свята, навіть якщо воно на календарі не значиться. Навіть найпростіші інгредієнти, найдоступніші продукти, сезонні овочі-фрукти з її легкої руки перетворюються на чудові святкові страви, кожна з яких може бути королевою, родзинкою столу. Лілія Цвіт — творче ім'я Олени Солтан, кулінарної майстрині з Дрогобича, яку ми знаємо за порадами чудової випічки — короваїв та плячків. Але її записна кулінарна книжка нараховує значно більше рецептів, уже від прочитання яких з'являється бажання миттєво це приготувати. «Мама двох чудових діточок і найкращого чоловіка (так розповідає Олена про себе) у кожен вільну хвилину займається кулінарним мистецтвом». Олена вважає, що кулінарія — справжнє мистецтво. Дивлячись на височенні короваї у квітах, пташках, які вона творить, на багатшарові плячки, сумнівів, звичайно, не залишається. Отож зупиняємося поки на тому, що ще все-таки осінь і що все-таки треба встигнути приготувати свою найкращу осінню страву. Ось — поради Лілії Цвіт, як це зробити із задоволенням.

Фарширований гарбуз — родзинка осіннього столу

Він гарний, яскравий, запашний! А за цим рецептом іще й дуже смачний! Гарбуз чудово пропікається, набирається аромату спецій, м'якенький та добре нарізається. Все дуже просто та недорого! Овочі можна додавати будь-які за вашим бажанням: морква, картопля, капуста, баклажан, цвітна капуста. У мене цього разу улюблена броколі. Кількість інгредієнтів коригуємо відповідно до розміру гарбуза.

Інгредієнти:

гарбуз — 1 шт., сіль та спеції, морква — 2 шт., цибуля — 1 шт., куркума — 0,5 ч. л., макарони — 1 скл., кукурудза — 0,5 банки, броколі — 500 г, яйця — 4 шт., молоко — 200 мл, сіль — за смаком.

У гарбуза зрізаємо «кришку». Виймаємо середину. Перемішати сіль та спеції та натерти гарбуз усередині. Накрити «кришкою» та запікати при температурі 180 градусів 1-2 год., залежно від товщини стінок гарбуза.

Тим часом приготуємо начинку. Нарізаємо цибулю. Моркву тремо на грубій тертці. На сковороду наливаємо 2 столові ложки олії та смажимо моркву з цибулею. Наприкінці додаємо кукурудзу, сіль та спеції (куркума — обов'язково для кольору)

Перемішуємо. Знімаємо з вогню. Додаємо відварені макарони, перемішуємо.

Броколі розділяємо на суцвіття та додаємо до начинки. За бажанням можна додати інші овочі.

Гарбуз виймаємо з духовки, виливаємо рідину, що набиралася всередині. Наповнюємо середину гарбуза начинкою та заливаємо заливкою.

Заливка:

4 яйця, 200 мл молока та сіль — збити до однорідної маси.

Запікаємо гарбуз із «кришечкою» приблизно 1 годину, доки заливка не стане густою.

І маєте на столі смачне гарбузове диво!

Гарбузовий пиріг — яскравий, ароматний та ніжний!

По-домашньому особливий та корисний! А приготувати такий пиріг із гарбуза дуже просто! Тому обов'язково спробуйте та смакуйте тихими осінніми вечорами!

Інгредієнти на форму 22 см:

800 г гарбуза, 200 г цукру, 4 яйця, 200 мл молока, 100 г масла, 1 п. (18 г) розпушувача, 1 п. ванільного цукру, апельсинова цедра з 0,5 шт., 230 г борошна, 0,5 ч.л. куркуми.

Гарбуз почистити, нарізати тоненькими пластинками. Яйця збити зі звичайним та ванільним цукром до світлої маси. Додати молоко, апельсинову цедру, розтоплене масло, борошно, розпушувач та куркуму. Замісити рідке тісто,

Печінковий торт — окраса столу.

як на налисники. Додати гарбуз. Перемішати так, щоб кожен шматочок гарбуза покривало тісто. Викласти це все у застелену форму. Випікати при температурі 180 градусів 40-50 хвилин. Готовий пиріг посипаємо цукровою пудрою та корицею.

А запах! Обов'язково спечіть такий пиріг восени!

Ефектний салат-торт печінковий

А ще принагідно приготуйте салат-торт із печінки та хліба. Яскравий, багатий та ефектний. Гості будуть здивовані, коли побачать такий цікавий торт.

Інгредієнти:

300 г печінки, 4 яйця, 1 помідор, 100 г сиру «Сулугуні» (косичка), 100 г консервованої кукурудзи, 20 мл (2 ст. л.) оливкової олії, 10 мл (1 ст. л.) соєвого соусу, 600 г майонезу, 9 шматочків хліба.

Для прикрашання: зелена цибуля, помідори черрі.

Спочатку готуємо начинку з печінки. Для цього відварену печінку та яйця натерти на грубій тертці. Дрібно порізати сир-косичку (шматочок залишити для прикрашання салату). Додати сир до печінки та заправити майонезом. Я використала для цього 200 г майонезу, можливо, вам знадобиться трішки більше чи менше, щоб маса була густою, але не сухою. Наголошую, що солити нічого не треба! Сир косичка досить солоний (як і майонез).

Тепер викладаємо нижній шар нашого торта — хліб. Змащуємо кожен шар хліба соусом з оливкової олії та соєвого соусу. На хліб викладаємо начинку з печінки. Потім викладаємо кукурудзу, змащуємо майонезом. І знову хліб — соус — печінкова маса. Далі кладемо шматочки помідора — майонез. Верхній шар — хліб, змащений соусом. Добре обмащуємо боки та верх салату майонезом. Обов'язково залишаємо просочитися, бажано на ніч. Не забуваємо, що це торт.

Залишилось прикрасити цей смачний салат. Збоку прикріплюємо шматочки цибулі. Зверху я поклала помідори

Лілія Цвіт.

Запечений гарбуз.

Таке заливне і готувати цікаво, і їсти.

черрі, кукурудзу та сир.

Це дуже гарно і не менш смачно!

Оригінальне заливне з курки

Пропоную приготувати оригінальну холодну закуску — заливне з курки. Все дуже просто та дуже смачно.

Інгредієнти:

куряче філе 600 г, вода 2 л, морква — 2 шт., цибуля 1 шт., лавровий лист 2 шт., перець горошок, духмяний перець, сіль за смаком, кукурудза консервована 1/2 б., оливки 1/2 б., яйця перепелині 6-7 шт., журавлина сушена 20 г, желатин 2 пакети.

Зварити бульйон із курячого філе з морквою, цибулею та спеціями за смаком. М'ясо та моркву вийняти, бульйон перецідити через марлю, щоб він був прозорий. Окремо у 200 мл води розчинити 2 пакети (50 г) желатину. Влити розчинений желатин у решту розсолу, перемішати.

На дно форми налити трішки охолодженого бульйону. Охолодити, щоб застиг. Для пришвидшення процесу застигання я клала форму із заливним у морозильну камеру. Маємо розуміти, що кожен наступний шар заливного можна викладати у форму, тільки тоді коли застигне попередній. Отже, перший шар — перепелині яйця, порізані навпіл. Другий — оливки, порізані кільцями. Третій — кукурудза. Далі — відварена морква. Я нарізала її кружальця-

ми та вирізала невеликі квіточки. Потім викладаємо сушену журавлину, ошпарену окропом.

І на завершення викладаємо подрібнене куряче м'ясо та заливаємо рештою окропу. Ставимо в холодильник, щоб заливне добре застигло.

Коли заливне застигло, ставимо його у формі на кілька секунд в окріп.

Виймаємо з окропу, обережно повертаємо та забираємо форму.

Заливне готове!

Поки є сливи

Треба приготувати сливово-шоколадне варення. Таке варення зі слив із какао готують вже років із десяти! І всім, хто його куштував, це сливове варення сподобалося! Особливо в захваті від такої смакоти діти. Вона оригінальна, бо містить масло і какао. Та при цьому чудово зберігається всю зиму. Просто спробуйте і переконайтеся.

Інгредієнти на 7 б. 0,5 л:

сливи — 3 кг, цукор — 1 кг, ванільний цукор — 2 п (по 16 г), какао — 150 г, масло 82% — 250 г.

Сливи помити, вийняти кісточку. Перемолоти блендером (чи м'ясорубкою) в пюре. Чим однорідніше пюре, тим краще буде варення. Додати 1 кг цукру, добре все перемішати. Якщо сливи надто кислі, тоді цукру потрібно більше. Поставити, щоб варення закипіло, зняти шум, що утворюється. Варити 30-60 хвилин. Чим довше варите, тим густішим стає варення. Я варю 45 хвилин, бо дітям не смакує надто густе варення. Тоді додаємо какао, ванільний цукор, перемішуємо, щоб не було грудочок. Додаємо масло не менше 82% жирності. Перемішуємо та варимо ще 10 хвилин. Гаряче варення наливаємо у стерилізовані банки та герметично закриваємо стерилізованими кришками.

Обертаємо банки догори дном та залишаємо до вистигання. Кутати не потрібно.

Ще осінь, відтак ще є час експериментувати з осінніми натхненнями! Смачної осені! ■

ВІЗНАННЯ

Зірковий потенціал

Двоє українських легкоатлетів можуть отримати від Міжнародної легкоатлетичної асоціації авторитетні відзнаки

Григорій ХАТА

Отримавши від Європейського олімпійського комітету звання кращої молоді спортсменки Старого світу, а також здобувши титул «зірки, що сходять» від Європейської легкої атлетики, 18-річна майстриня стрибків у висоту Ярослава Магучих продовжила пожинати плоди свого успішного виступу на нещодавньому чемпіонаті світу в Досі, де вона з молодіжним рекордом планети здобула срібну медаль.

Для чергової порції відзнак разом зі своїм тренером вона завітала на урочистості до «губернатора» області у своєму рідному Дніпрі.

У розмові з керівником Дніпропетровської ОДА Олександром Бондаренком спортсменка розповіла про окремі секрети свого стрімкого спортивного злету. «Планетарна медаль для мене особливо дорога, адже в Досі був мій перший дорослий чемпіонат світу. А в моїх перемогах є велика заслуга мого тренера Тетяни Степанової, з якою я працюю вже дев'ять років. Коли я готуюся до відповідальних змагань, то думаю не про конкретний результат, а налаштовуюсь на хороший виступ, абстражуючись водночас від масштабності події», — розповіла Магучих.

За словами наставниці, Ярослава в Катарі пройшла тяжке випробування, адже там, у секторі, їй протистояли старші за неї спортсменки. «Суперниця вона взяла характером, релізувавши таким чином одну зі своїх дитячих мрій. Проте є у Ярослави ще одна мета — Олімпіада в Токіо, і ми будемо робити все, аби гідно там виступити й захистити честь країни», — відзначила Тетяна Степанова. Як наголосила Магучих, уже найближчими днями вона розпочне свою підготовку до літніх Ігор-2020 — важливої та відповідальної місії.

Проте, мабуть, у своєму тренувальному плані юній атлетці незабаром доведеться зробити паузу, аби взяти участь у галавечорі Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій, який відбудеться 23 листопада в Монако. Того дня в карликовому князівстві на березі Середземного моря має відбутися нагородження переможниці в номінації «краща молода легкоатлетка світу»,

Метальник молота Михайло Кохан...
Фото з сайту segodnya.ua.

й однією з головних претенденток на цей титул є українка Магучих.

Загалом, поміж п'яти номінанток на почесну нагороду Ярослава єдина, хто має медаль чемпіонату світу в Досі. Утім кожна з її віртуальних суперниць має свої козири. Британі Андерсон з Ямайки — володарка рекорду світу U20 в бігу на 100 метрів з бар'єрами, Лемлем Хайлу з Ефіопії належить кращий результат «молодіжного» сезону в бігу на 1500 м, Гленда Морейон з Екватору, котра спеціалізується на спортивній ходьбі, була кращою за часом у 2019 році на дистанції 20 км, а Ша'Каррі Річардсон зі США встановила одразу два молодіжні рекорди світу — на дистанції 100 та 200 метрів.

Можливо, з дещо меншими шансами на успіх, але з нетерпінням церемонії World Athletics Awards чекатиме й перспективний вітчизняний метальник молота Михайло Кохан. Експерти Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій включили його до п'ятірки претендентів на звання кращого молодого атлета у світі в 2019 році.

Нагадаємо, що на ЧС-2019 у Катарі, показавши сьомий результат у кваліфікації, Кохан став наймолодшим в історії фіналістом «мундіалу» у своїй дисципліні. При цьому кращий результат Михайла на турнірі — 77,37 м, з яким він посів підсумкове п'яте місце, став третім кращим результатом в історії серед спортсменів до 20 років.

Головними ж конкурентами Кохана у боротьбі за титул «зірки, що сходять у легкоатлетичному світі», будуть двоє срібних призерів ЧС-2019 з Ефіопії — майстер бігу на 5000 м Селемон Барега та спеціаліст у подоланні

...і стрибунка у висоту Ярослава Магучих — обоє претендують на звання кращого молодого атлета у світі.
Фото з сайту sportarena.today.

ОРГПИТАННЯ

Готуй сани влітку

Варто відзначити, що в Національному олімпійському комітеті України сьогодні готуються не лише до майбутньої літньої Олімпіади в Токіо, а й думають про підготовку олімпійців до «білих» Ігор-2022, які відбудуться в Пекіні.

Як повідомила пресслужба НОК, із 1 листопада 2019 року й до завершення самих зимових Ігор 30 провідних спортсменів елітної групи з біатлону, фрістайлу, фігурного катання, санного спорту, лижних гонок, сноубордінгу та скелетону, щомісяця отримуватимуть стипендії від Національного олімпійського комітету України. Загальний же обсяг фінансування становитиме 10,5 мільйона гривень.

«Підтримка атлетів є пріоритетним напрямом у діяльності Національного олімпійського комітету. Ми завжди знаходимо шляхи допомоги нашим спортсменам, яка є вкрай важливою. Впевнений, що ці персональні стипендії сприятимуть кращій підготовці українців до зимових Олімпійських ігор у Пекіні-2022», — наголосив президент НОК Сергій Бубка.

перешкод на дистанції 3000 м Ламеха Гірма.

Також варто додати, що батько й особистий тренер Михайла Кохана — Сергій Кохан — отримав нагороду кращого наставника на нещодавній церемонії нагородження Європейської легкої атлетики Golden Tracks у Таллінні. ■

ОГОЛОШЕННЯ

Шановні гравці!

Повідомляємо про припинення державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» з 11 листопада 2019 року.

Граничним строком прийняття ставок (сплати участі/продажу лотерейних білетів) в державній грошовій миттєвій лотереї «ЛОТОЛОТ» є 23:59:59 годин 10 листопада 2019 року.

Дякуємо вірним гравцям за участь у державній грошовій миттєвій лотереї «ЛОТОЛОТ» та пропонуємо звернути увагу на інші лотереї, що проводяться Українською Національною Лотереєю.

Останнім днем дії посвідчень виданих Підприємством «Українська Національна Лотерея» для розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» є 10 листопада 2019 року.

З 11 листопада 2019 року припиняються договори доручення розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ».

вул. Саксаганського, 119, 9 поверх
01032 Київ, Україна
Тел. (044) 332 77 77
www.unl.ua

НАКАЗ

№ 71 м. Київ
Від 01 листопада 2019 року

Щодо дострокового припинення розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ»

1. Достроково припинити розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» (реєстраційний номер 189 у Єдиному реєстрі державних лотерей, запроваджених в Україні) з 11 листопада 2019 року.

2. Граничним строком прийняття ставок (сплати участі/продажу лотерейних білетів) в державній грошовій миттєвій лотереї «ЛОТОЛОТ» є 23:59:59 годин 10 листопада 2019 року.

3. Припинити дію всіх договорів доручення та субдоручення, що укладені між Підприємством «Українська Національна Лотерея» та розповсюджувачами (фізичними і юридичними особами) державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» та вважати останнім днем дії договорів доручення та субдоручення 10 листопада 2019 року.

4. Анулювати всі посвідчення розповсюджувача державних лотерей, видані Підприємством «Українська Національна Лотерея» для розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» та вважати видані посвідчення недійсними із 10 листопада 2019 року.

5. Опублікувати повідомлення про припинення проведення державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» в офіційному друкованому виданні та на сайті www.unl.ua.

6. Нереалізовані білети державної грошової миттєвої лотереї «ЛОТОЛОТ» знищити протягом двох місяців з дня опублікування інформації про дострокове припинення проведення лотереї.

Генеральний директор

А. С. Бочковський

Шановні гравці!

Повідомляємо про припинення державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» з 11 листопада 2019 року.

Граничним строком прийняття ставок (сплати участі/продажу лотерейних білетів) в державній грошовій миттєвій лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» є 23:59:59 годин 10 листопада 2019 року.

Дякуємо вірним гравцям за участь у державній грошовій миттєвій лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» та пропонуємо звернути увагу на інші лотереї, що проводяться Українською Національною Лотереєю.

Останнім днем дії посвідчень виданих Підприємством «Українська Національна Лотерея» для розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» є 10 листопада 2019 року.

З 11 листопада 2019 року припиняються договори доручення розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО».

вул. Саксаганського, 119, 9 поверх
01032 Київ, Україна
Тел. (044) 332 77 77
www.unl.ua

НАКАЗ

№ 72 м. Київ
Від 01 листопада 2019 року

Щодо дострокового припинення розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО»

1. Достроково припинити розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» (реєстраційний номер 176 у Єдиному реєстрі державних лотерей, запроваджених в Україні) з 11 листопада 2019 року.

2. Граничним строком прийняття ставок (сплати участі/продажу лотерейних білетів) в державній грошовій миттєвій лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» є 23:59:59 годин 10 листопада 2019 року.

3. Припинити дію всіх договорів доручення та субдоручення, що укладені між Підприємством «Українська Національна Лотерея» та розповсюджувачами (фізичними і юридичними особами) державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» та вважати останнім днем дії договорів доручення та субдоручення 10 листопада 2019 року.

4. Анулювати всі посвідчення розповсюджувача державних лотерей, видані Підприємством «Українська Національна Лотерея» для розповсюдження державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» та вважати видані посвідчення недійсними із 10 листопада 2019 року.

5. Опублікувати повідомлення про припинення проведення державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» в офіційному друкованому виданні та на сайті www.unl.ua.

6. Нереалізовані білети державної грошової миттєвої лотереї «ПАРИ-МАТЧ ЛОТО» знищити протягом двох місяців з дня опублікування інформації про дострокове припинення проведення лотереї.

Генеральний директор

А. С. Бочковський

Читайте
в наступному
номері:

Друге життя склотари

Жителька Полтавщини дуже своєрідно «утилізувала» 50 тисяч скляних пляшок

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
СЕРЕДА, 6 Листопада 2019

КАЛЕЙДОСКОП

МАНДРИ

Леся Нікітюк відкрила свою «Le Маршрутку»

Відома українська телеведуча тревел-програм подорожуватиме Україною

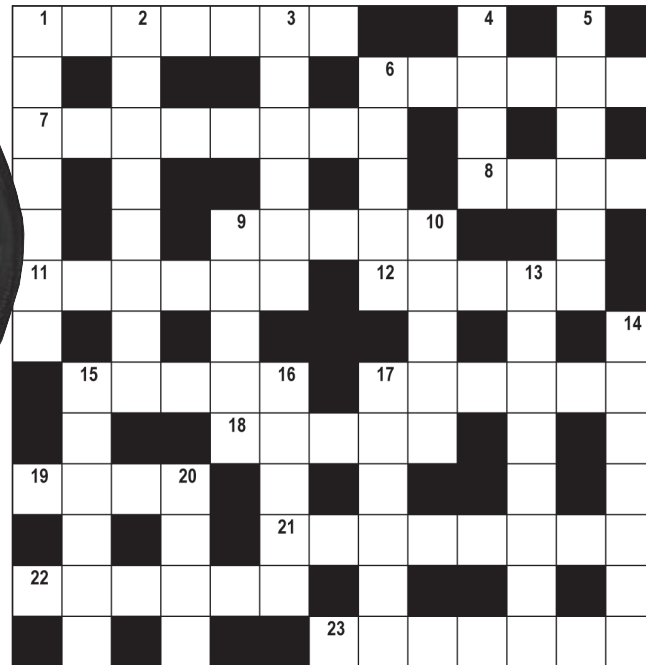
Дара ГАВАРРА

«Ями, на дорогах ями і розведені мости...» — ці слова цілком можуть стати черговим хітом української поп-культури у виконанні українки у п'ятнадцятому коліні Лесі Нікітюк. Днями популярна телеведуча програм про мандри, країни і континенти репрезентувала власну програму «Le Маршрутка» на каналі «Новий», ідею якої вона виношувала чотири роки. Зірку екрана спонукало до таких роздумів те, що вона об'їздила мало не весь світ, бачила красу багатьох країн, а от показати прекрасні краєвиди рідної землі ніхто з вітчизняних ведучих так і не спромігся, тож чому їй не зайняти цю нішу? Сказано — зроблено. Тож тепер любителі мандрів на дивані перед телевізором можуть споглядати прекрасні українські пейзажі очима Лесі з її власної «маршрутки», слухаючи при цьому дотепні, як завжди, і влучні коментарі ведучої.

Власне, кар'єра Лесі Нікітюк почалася задовго до телечлення, а саме з КВН, коли дівчина грала у команді «Торнадо-Люкс» із Березогора — селища міського типу Вишницького району, що на Буковині. Любителі цієї гри пам'ятають її сценку в тій-таки «маршрутці», тож початок її творчого життя тісно пов'язаний із цим транспортним засобом і мав шалений успіх. «Саундтрек» до нової програми ведуча записала сама. Причому зізналася з притаманним

їм гумором, що уроків вокалу не брала, але якщо запише ще дев'ять пісень, то може вийти й альбом. «Гімн» до «Лесиної маршрутки» написав Руслан Квінта, а от слова, зізналася авторка проекту, — це колективна творчість Таянни, Олени Омаргалієвої і, звісно ж, самої Лесі. «Приспів вийшов сильно любовним, але рядки були хороші! Мені це не підходило, тому що я не дуже романтична людина, — зізналася ведуча. — Потім сіла за кермо, їду, і тут — хоп — ковбаня. І я: «Ями на дорогах, ями...» Так і придумала приспів». ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №124

По горизонталі:

1. Херсонська активістка, яка загинула після того, як її облили кислотою. 6. Лікар, який допомагає дитині з'явитися на світ. 7. Слово чи вираз, яким замінюють у мові грубе, непристойне чи лайливе слово. 8. Невеличка гребля з підручних матеріалів або замоцнена колодами грузька дорога. 9. Невеличкий парк. 11. Виразка на шкірі. 12. Депутат Горлівської міської ради, вбитий у 2014 році за наказом Гірка. 15. Незайманість, чистота стосунків. 17. Давня назва столиці Грузії. 18. Безбарвний газ із різким задушливим запахом, який використовують для виробництва азотних добрив. 19. Місто на Харківщині. 21. Чернівецька область. 22. Овечий або козячий солоний сир. 23. Острівна держава в Карибському морі.

По вертикалі:

1. Землерийно-планувальна машина для розрівнювання ґрунту при будівництві дороги. 2. Ліки від нежитю. 3. Перша назва Донецька. 4. Британський співак, автор пісні про жінку в червоній сукні. 5. Гусарський короткий одяг, схожий на куртку, обкладену хутром, із гудзиками в кіль-

ка рядів, зі шнурками і петлями. 6. Одиниця вимірювання сили електричного струму. 9. Період в російській історії після смерті Івана Грозного. 10. Непевні дії, які можуть принести вигреш. 13. Вид спортивних змагань, які діляться на легкі та важкі. 14. Вид мистецтва, на заміну якому прийшов шоу-бізнес. 15. Ритмічно-інтонаційна пауза в середині віршованого рядка. 16. Одноклітинний організм. 17. Судно для перевезення нафти. 20. Ім'я героя однойменної сатиричної п'єси Миколи Куліша, де фігурує «тютя Мотя із Курська».

Кросворд №123 від 5 листопада

М	А	Р	С	П	О	М	П	А	Д	У	Р
Е	У	У	Д	І	Я	Е					
Л	У	К	А	С	Р	А	Т	А	Т	У	Й
Ь	О	Т	А	Ь	Е	Х					
Б	О	П	Л	А	Н	Е	М	А	Л	І	
У	И	В	І	Л	Л	А					
Р	И	С	Ь	Р	І	С	К	А	З		
Н			Ш	К	А	П	А	О	Е		
О	С	И	К	А	С	К	У	Т	Е	Р	
Г	Л	А	Г	Б	Л	К					
А	П	О	Л	О	Н	А	Ф	Е	Р	А	
Н	В	И	О	Р	Т	Л					
Г	Л	А	У	К	О	М	А	К	А	Л	О

ПРИКОЛИ

— Дівчата, а хто-небудь зустрічався з чоловіком старшого віку? Які будуть поради?
— Пенсія у них після 10-го.
***
— Як у тебе зараз із фінансами?
— Рвані шарпетки поки що викидаю.
***
— Синку, запам'ятай! Справжнього чоловіка повинні насторожувати тільки дві речі: незрозумілий шум у двигуні й тиха добра дружина!
***
— Рабиновичу, навіщо в ідальні ви замовляєте дві половинки борщу, а потім їх зливаєте в одну тарілку. Чи не простіше робити як усі, замовляти повний борщ?

— Сьомо, ви не розумієте. Так у мене виходить одна порція борщу з двома порціями сметани.
***
Бувають моменти, коли я хочу заміж. Тоді я надягаю халат, капці й іду варити борщ. Через годину мене відпускає.
***
У фільмах дружини завжди посміхаються, коли чоловік наливає за обідом чарку горілки з графина. Перепробував сім дружин, 18 графинів і 48 чарок. Щось тут не так.
***
Із розмови двох подруг:
— Ти знала, що в Сергія Петровича астма?
— Ні. Я думала, він до мене нерівно дихає.

КИШ, ПЕРНАТИ!

Читайте уважно оголошення!

Новозеландець випадково став власником тисячі курей

Варка ВОНСОВИЧ

А всьому виною його неухильність. Житель новозеландського міста Гамільтон Стив Морроу, прочитавши не до кінця текст реклами в інтернет-магазині, вирішив купити курей. З оголошення він зрозумів, що одна курка на аукціоні коштуватиме 1,5 долара. Йшлося про розпродаж майна фермера із сусіднього містечка Мес-

сі у зв'язку з терміновим закриттям його господарства. Стив зробив ставку і виявився переможцем. Та яким же було його здивування, коли вранці йому зателефонував господар пернатих і спитав, коли він має намір забрати до себе «виграш» — тисячу курочок. Виявилося, що в оголошенні йшлося про продаж усього курника, але «переможець» торгів не спромігся дочитати його до кінця.

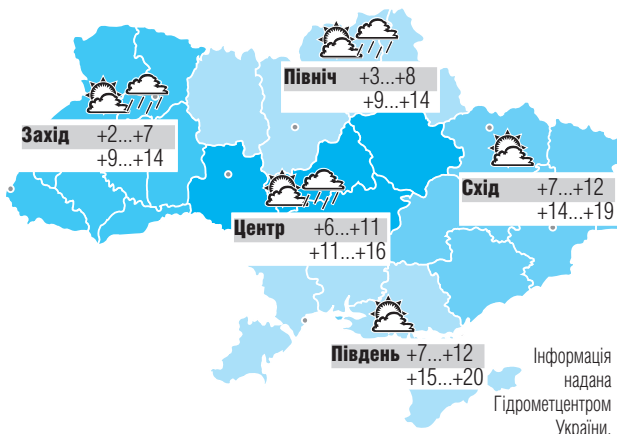
Пан Морроу займається дрібним фермерством, тож таку кількість чубаток не спроможний утримувати, а віддавати під ніж курочок йому було шкода. Тому він вирішив через соцмережі знайти нових господарів неспокойному господарству. 700 птахів удалося прилаштувати, кілька курочок Стив забере собі, а от решті доведеться зачекати, поки знайдуться охочі. ■

ПОГОДА

7 листопада за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, невеликий дощ. Вітер північно-східний, 5-10 м/с. Температура вночі +5...+7, удень +11...+13.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, невеликий дощ. **Славське:** вночі +3...+5, удень +12...+14. **Яремче:** вночі +4...+6, удень +12...+14. **Міжгір'я:** вночі +5...+7, удень +12...+14. **Рахів:** уночі +5...+7, удень +12...+14.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефони редакції: 044-361-62-61;
з мобільного: 094-926-32-61
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем —
vsamchenko@ua
ukrmoloda@ukr.net

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були!», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітасмо», «Любов і шанса».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується
у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009124
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 671
Верстка та виготовлення
фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
Газета виходить
у вівторок, середу,
п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734

1234567890